

کتابخانه
مجلس شورای
اسلامی

۱۹

۱۸۴۰۹

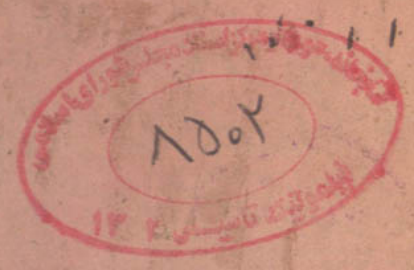

۱۵۴۳

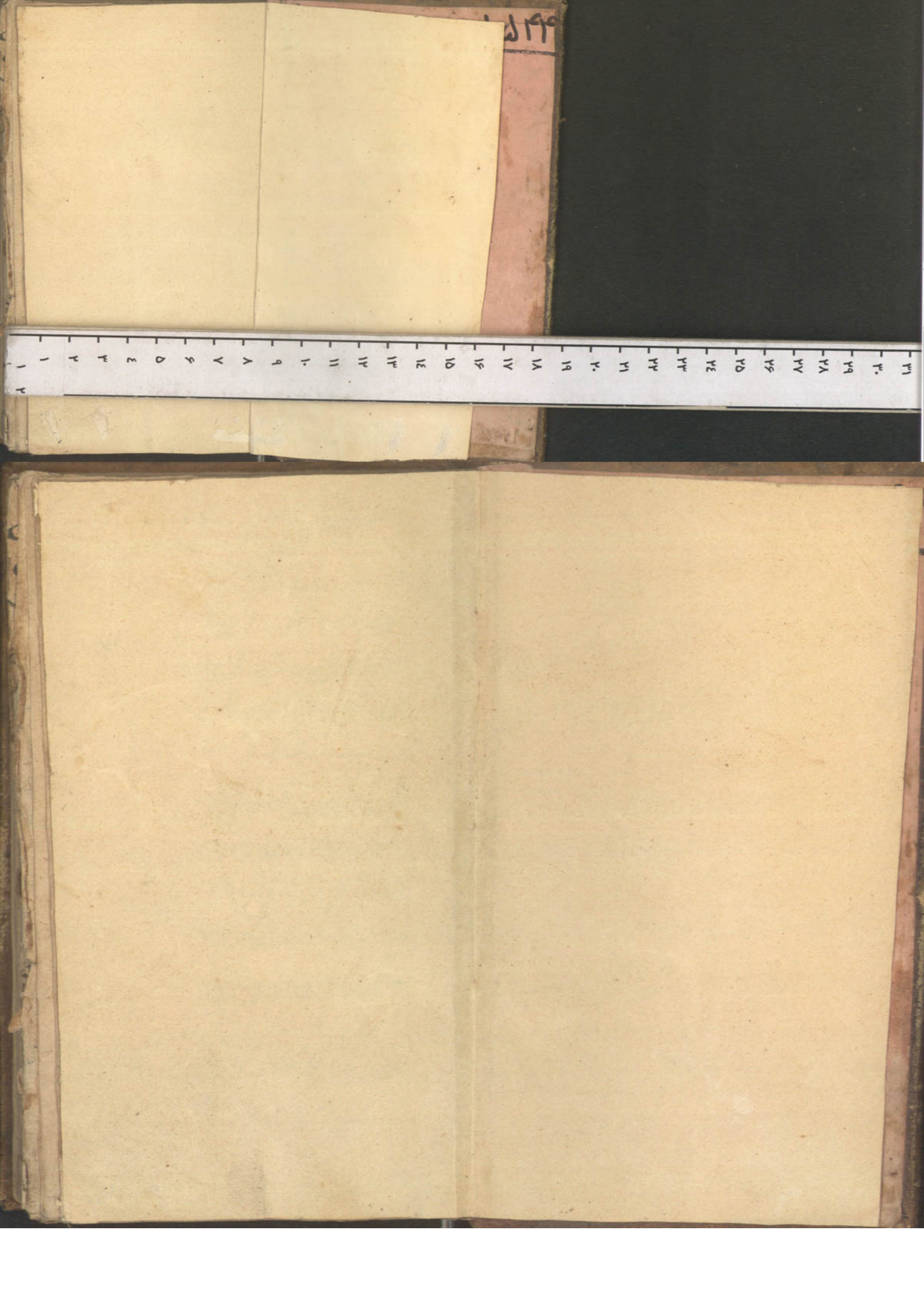
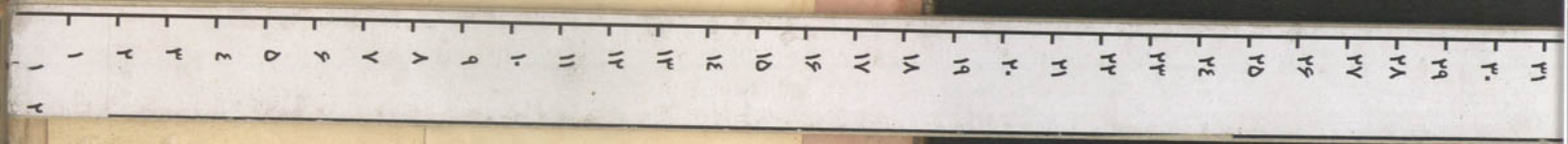
۱
۲
۳
۴
۵
۶
۷
۸
۹
۱۰
۱۱
۱۲
۱۳
۱۴
۱۵
۱۶
۱۷
۱۸

ط
م
ر
س
ن
ک
م
ر
ن
ر
س
ن
ک
م
ر
ن

۱۵۴۳

199

١٨٤٠٩

رطب والارض وهو بارودا يابس **والاخر**
 مقول ان الاركان اذا تقوضت اجزاءها
 ونظر بعضها لبعض بقوا اما انما **والاخر**
 منها سورة كيفية الاخر فاذا **الشمس** الفعل والاعمال
 بينهما ما حدث لذلك المركب كيفية **تت**
 في جميع اجزائه **والشمس** في جميع **الشمس**
 الى ما يكون متعدلا بالتحقق وهو ان يكون **الشمس**
 المتضادة في المخرج **والشمس** متعدلا بالتحقق
 والى ما يكون خارجا عن الاعمال **الشمس** كغيره **الشمس**
 مما لا يمكن ان يوجد **الشمس** في **الشمس**
 انما هو الخارج عن الاعمال **الشمس** **الشمس**
 الاطراف متعدلا بالتحقق وهو **الشمس**
 ما يخرج من **الشمس** **الشمس** **الشمس**

١٠٦٦١

في غير هذه الاعمال والمعدل به المعروض له
 ثمينة او جرم الاعتبارات **اصدا** المعدل
 النوع بالقياس الى ما هو خارج عنه وهو المزاج
 الذي يحصل للان بالقياس الى ما بالكاتب
الثاني المعدل النوع بالقياس الى ما هو خارج
 فيه في نوعه وهو المزاج الذي يحصل لاعد شخص
 من اشخاص نوع الان **الثالث** المعدل
 الصغرى بالقياس الى ما هو خارج عن صفة المزاج
 الذي يحصل لشخص اقدم من الالف بيم **الزواج** المعدل
 الصغرى بالقياس الى ما هو خارج في صفة المزاج الذي
 يحصل للمعدل شخص من اشخاص صفة **مبين** **الان**
 المعدل النوع بالقياس الى ما هو خارج عنه وهو المزاج
 الذي يحصل لشخص من صفة **مبين** **الان**

المعدل

بازداد

السادس المعدل النوع بالقياس الى ما هو خارج
 وهو المزاج الذي اذا حصل لشخص كان على ان يفتقر
 ان يكون عليه السبل المعدل الصغرى بالقياس الى
 غيره وهو المزاج الذي يحصل ان يكون لنوع كل عضو
 من الاعضاء بخلاف غيره **الثاني** المعدل الصغرى
 بالقياس الى ما هو خارج عنه وهو المزاج الذي اذا
 حصل للشخص كان على ان يفتقر ان يكون عليه واما
 الخارج عن المعدل كجس صطلوح الاطباء **الثاني**
 فانه ان لم يكن له ان يكون اثره في غيره او
 ابرد منه او طيب منه او ليس منه او ابرد او ليس
 منه او ابرد او طيب منه او ابرد او طيب منه
 او ابرد او ليس منه **الفصل** **الثاني** في
 الاخطا والظواهر **بطل** **الان** **بطل** **الان**
 بازداد

المعدل

انما وانواع اربعة الدم وهو حار رطب
 والصفراء وهو حار يابس والبنم وهو بارد
 رطب والسوداء وهو باردة يابسة ولكن وجد
 منها ينقسم الى طبعين غير طبعين اما الدم الطبعين
 اخر اللون لا يتن له خلوة جدا واما غير طبعين
 فهو الذر نجاسة واما الصفراء الطبعين فهو غرة
 الدم الطبعين وهو احمر ناصع خفيف واما
 غير الطبعين فالرغبات ام احمر المرة الصفراء
 وهو صفرا نجاستها رطوبة رقة والناجس
 المرة الحمئة وهو النجاستها غليظة والثالث
 الصفراء الكدائية وهو التي تكون ركنة من
 الصفراء المحترقة ومنه صفرة الصفراء وتولد
 اما يكون في العدة الرابع الصفراء الركنية

كتاب در بيان صفات الدم

وهو اخضر اصناف الصفراء وطبعها قريب من
 السموم واما البنم الطبعين وهو الذي يصعد لان
 يصعد واما واما غير الطبعين فتم خزانة
 احسبوه هو الذي نجاسته محترقة وهو اسخري
 الاضواف الثالث الحامض وهو ينجم عقلت
 فيه وارة ضعيفة الرابع العفص وهو الذي
 يغلب عليه الجوهر الارضي وهو الكف الاضواف
 الخامس القعة وهو الذي لا طعم له ويغلب عليه الجوهر
 المائي السوداء الطبعين من عكر الدم الطبعين واما
 غير الطبعين فهو الخلط المحترق واما كيفية تولد الخلائط
 فاعلم ان العذار وهو الجسم الذي خرجت من ان
 يصير في اثنى عشر من الانسان اذا وردت العدة
 اسفل منها الى جوهر شبيه به الكندر

ندر من الخلائط والاشياء التي
 هو الذي نجاستها

وهو اربعة اقسام

الخنزير الذي يكثر كسبوسا ويجذب الصافي منه
 الا الكبد فيخرج من طريق العروق المتسماة بالاسواق
 ويخرج في الكبد فيحصل منه شئ كالزغوة وشئ
 كالزبوب وقد يكون معهما شئ مخرق فيخرج
 الطنج وشئ فيخرج ان قصر الطنج فالزغوة
 هو الصفراء الطبيعية والاراب هو السوداء الطبيعية
 والشحون لطيفة صفراء غير طيبة وكثيرة سودا
 غير طيبة والشحون الفنج هو السليم واما المصفر
 منه اجمدة تفسخ هو الدم بسبب الفاسد
 وارة معتدلة وسببها المادتي المعتدل من
 الاعدية والاشربة الفاضلة وسببها
 الفنج الفاسد وسببها الفاسد في البدن
 وتسخن وترطبه والصفراء سببها الفاسد

الزغوة

اما الصفراء المعتدلة وارة معتدلة واما المخرقة منها
 فالوارة المفردة وسببها المادتي اللطيفة الخار
 الحلو الدم والبريق من الاعدية وسببها
 هي ورة الفنج الا الافراط وسببها الفاسد
 تغذبه الاعضاء التي يجب ان يكون في قعرها
 قسط من الصفراء وتلطيف الدم ليهل لتقوده
 في مجرى الصفرة ولتدفع الامساك التي تجت
 الى وضع العضة والبنم سببها الفاسد وارة
 معتدلة وسببها المادتي الغليظة الرطبة اللينة
 الباردة من الاعدية وسببها الصفور وقصر الفنج
 وسببها الفاسد ان يكون الغذاء معيبا تغذبه
 البدن وترطبه اما الصفراء المعتدلة واما
 المخرقة فارة هي ورة الامعاء وسببها المادتي

المادتي اللطيفة الخار
 الحلو الدم والبريق من الاعدية

وسببها الصفراء المعتدلة

العظام القليلة الرطوبه من الاقدية والى رتبها وسببها
 الصوري العقل الربيع بحيث لا يسيل ولا يخل
 وسببها الغاية تقوية الاعضاء التي يجب ان
 يكون في عدها بها من السواد وتبينه بغيره
 الطعام بان ينصب الالف المحده من الطحال
 بغيره ويدفعه بغيره بغيره بغيره
الثالث في الاعضاء وهو جسم متولد من
 اول مزاج الاضطراب كما ان الاضطراب جسم متولد
 من اول مزاج الاركان وهو جسم الربيعية
 وغيره الربيعية والربيعية بغيره بغيره
 الربيعية والربيعية منه الربيعية والربيعية
 بغيره الربيعية بغيره الربيعية وغيره الربيعية
اما الاعضاء الربيعية فيكون سادس

بغيره

القوي محتاجا اليها في قمار الشخص او النسخ اما بغيره
 الشخص فقلة القلب وهو مبدأ قوة الحيوانه و
 الدماغ وهو مبدأ قوة الحس والحركة والكبد
 وهو مبدأ قوة التقوية واما كبد بغيره
 هذه الثلث مع الرابع وهو الاثنان واما
 الخاوية فقل الاعصاب للدماغ والربيعين
 للقلب والاوردة لكبد واو عية المرلا مئين
واما الاعضاء المروسة بلا قوة من الاعضاء
 المترجمي اليها القوي من الاعضاء الربيعية كالكلبي
 والمعدة والطحال والربيع والاعضاء الربيعية
 بخاوية ولا مروسة من الاعضاء المترجمي القوي
 عزيزة لها ولا يجر اليها من الاعضاء الربيعية قوي
 اخرى لعظام والعضلات بغيره الاعضاء المترجمي

مغزولة وهي التي اتي حرز محسوس اخذت كان
 مسادا للكل في الاسم والحد كالعظم والمركبة
 وفي التي لا تكون كذلك وليتي اعضاء **التي**
 الرابع في القوى وهي ثلاثة اقسام طبيعية وهي من
 الكبد وحيوانية وهي من القلب ونفسانية وهي
 من الدماغ اما الطبيعي فيقسم الى عظيم مخدوم
 وضادته اما المخدوم فيقسم الى انيقصر في
 الغذاء لبقاء الشخص وهي الغاذية والناية
 والواستيقصر في الغذاء لبقاء النوع وهي المولدة
 والمصونة اما الغاذية هي التي تحيل الغذاء
 اليها من المغذى ليجلف به المخل من واما
 النامية هي التي تزيد في اقطار الجسم على التنا
 الطبيعي ليلبع تمام النسق واما المولدة على

قوي

نوعين نوع يحيل المني من الدم الحاصل ونوع
 يقبل القوى التي في المني فيميزها بمرجات محسوسة
 حسب عضو عضو وليتي المغيرة الاولى واما
 المصونة هي التي تصدير عنها تحفظ الاعضاء
 وتتكاملها واما الحادثة فهي الجاذبة والماسكة
 ولهاضمة والدافعة للشغل واما الحيوانية هي التي
 تفعل المصلحة للقلب والشرايين وانقباضها
 الترويج واخراج الانجزة الدخانية وبها تكون
 حركات الحوت والفضب واما النفسانية فيقسم
 الى يدكة ومحركة اما المدركة فيقسم الى ما في
 الظاهر وما في الباطن اما التي في الظاهر
 هي السمع والبصر والشم والذوق واللمس
 واما التي في الباطن فالحس المشترك والخيال ^{المصورة}

الروح السليم

والوهم والحافظة اما الحس المشترك فهو الذي
 يتأدى اليها جميع الصور المحسوسة ومحلها اول
 البطن المتقدم من الدماغ واما الخيال فهي التي
 تحفظ ما يقبله الحس المشترك من الصور المحسوسة
 بعد الغيبوبة ومحلها اخر البطن الاول من الدماغ
 واما المتصرف فهي التي يتصرف في الصور
 المحسوسة وعملها الجزئية بالتركيب والتفصيل
 مثل ان يتخيل انسانا ذوقا سينا فقد ركبت ^{سني}
 على دبه ومثل ان يتخيل عديم الراس وقد ^{وصلت}
 راسه عن دبه ومحلها ^{اول} البطن الاوسط من الدماغ
 واما الوهم فهي القوة التي تدركها المعاك
 الجزئية المتعلقة بالمجسوسات من المواضع
 والاشواق والعلاوة والصدافة ومحلها اخر

البطن الاوسط من الدماغ واما الحافظة فهي
 التي تحفظ المعاني المدركة بالوهم ومحلها
 البطن الاخير من الدماغ واما الحركة فيقسم الى
 باعثة وفاعلة واما الباعثة فهي التي تدعوه
 الى الحركة نحو النافع او المظنون نافع او
 تدعوه الى الحركة عن الضار او المظنون
 ضار واما الفاعلة فهي القوة المستعملة ^{الحركة}
 للمضلة المطبقة للقوة الباعثة **الفصل**
 الخامس في بنية الامور الطبيعية وهي الافعال
 الصادقة عن القوى والارواح والانسان و
 الالوان والسحنة والفرق بين الذكر والانثى
 اما الافعال فيقسم الى منفرد وركب اما المنفرد
 فهو الذي يتم بقوه واحده كالجذب والاسك

والذوق والملازمة هو الذي يتم بقوتين كنفوذ
 الغذاء فانه يتم بقوتين الجاذبة والدافعة واما
 الارواح فهي اجسام ^{الطاهرة} حركت من بخارية الاخلاط
 ولطافتها وينقسم الى طبيعية وهي التي تتدفق ^{من الكبد}
 العروق غير الضواري الى جميع البدن والحيوية
 من القلب وهي التي تتدفق في العروق الضواري الى جميع ^{البدن}
 من الدماغ والى نفسانية وهي التي تتدفق في العصب الى
 اعضاء الاعضاء اما الانسان فهي اربعة من العروق
 وهو الذي يدوم فيه النور ومنهاه ^{من} البهائم
 ستة ويغلب الحرارة والرطوبة في هذا السن
 وست الوقوف وهو المستكمل للمؤمن غير ظهوره ^{نقص}
 ومنهاه قريب من خمس وثلاثين سنة ويغلب الحرارة
 واليبوسة في هذا السن وست الكبرياء ^{من} القوة

وهو الذي يكون الزوال
 2 الخطا

وهو الذي يتبين فيه النقصان الا ان القوة
 لم تضعف وهذا قريب من ستين سنة ويغلب البرد
 واليبس في هذا السن وست الاخطاط مع ظهور ضعف
 القوة وهو في اخر العمر ويغلب البرد والرطوبة ^{التي}
 في هذا السن واما الالوان فالاصفر من الدم والاحمر
 من الدم والاصفر من الصفراء والاسود من السوداء
 اذا كان طبيعيا لاعراضيا واما السخنة فهي ^{التي}
 في السقم والهرال فالسقم ان كان شجيا فهو من البرد
 الرطوبة وان كان نجيا فهو من الحرارة والرطوبة والهرال ان
 كان مع السمرة فهو من الحرارة واليبوسة وان كان مع البياض
 فهو من البرد واليبوسة واما الفرق بين الذكر والانثى
 فالذكر احر وليس وانثى ابر وارطب **الفصل الثانية**
 التشرح وهو يتناول على اصول الفضل الا ان في العظام
 المجدبة فهي ركنية من عظام عظيمة كالحجران ^{وهي}

كالقاعدة والباقيتان فالفهمما الحق وبعضها مشهور
 الى البعض فندوبتالي لها السنون وهذه العظام التي
 الاربعة والاربعون على كبريت من اربعة عشر عظما والاسفل
 عظيمين هما كبريان من اثنين وثلاثين سنا والاول الذي
 واحد منها مركبة من كفتين ولغظن عظيمين وعصديسا
 ولغظن عظيمين ثلاثين لسيما بالترتيب الاعلى
 واربعة من ثمانية اعظم وكفتين من اربعة اعظم
 خمسة اصابع من ثمانية اعظم واما العنق فمركبة من
 سبعة اعظم في قفا والعنق واما الترقوة فمركبة من عظيمين
 واما الصدر فمركبة من سبعة اعظم هي عظام القص والظهر
 فمركبة من سبعة عشر فقرا واربع وعشرين ضلعا واما
 العجز فمركبة من ثلث فقره وتلو عظام وليسيان عظمي النسا
 واما العصعص فمركبة من ثلث فقرات واما الرجل فكل واحد

مركبة من نخد وساق وقدام اما الفخذ فهو عظم عظام اليد
 في حق الفخذ واما الساق فمركبة من عظيمين ثلاثين لسيما
 العقبين الكبرى والصغرى والعظم مركبة من كفتين وعصديسا
 ودورتي ورفي واربع اعظم للربح خمسة للسطر واربعة
 اصابع مركبة من خمسة عشر عظما فمذة حله عظام يدين
 الانسان وسفعتها تشويديلية الحيد وخفظة
الثاني في بقية الاعضاء المفردة اما العصروفت فوجم
 الين من العظم واصلين ساير الاعضاء خلق بحسب ايضا
 العظم بالاعضاء اللينة واما العصب فهو احصام يضل اليه
 في الاعطاف صلته في الالتصاق خلقت ليم بها الاعضاء
 المحركة والحس وتنقسم الى اثنتي عشرة من الدماغ وهي سبعة
 ارفاج كونها اصل الحواس الخمس ومن بعض الاعضاء
 والخصية والما تبت من التماع وهي حرد الملون ونحوها

الخ

تقلب الطعام والمعونة على الازداد **الفصل الرابع**
من الرية والقلب ما الرية هي ركة من لحم على اوف التورد
ومن عضاها في قصبه الرية والشرايين الثابتة من القلب
وليس لها في نفسها من اعشاشها فالحسن قليل وسفعتها
الترجيع عن الحرارة الغريزية التي في القلب واما القلب
فله حجم محروبي كهيئة الضويرة فاعده في وسط الصدر
وراسه بجانب اليسار وهو محروبي كركبتين اللحم واللحم والنشا
الصلب وهذا منع الحرارة الغريزية وله بطان احدهما
الايمن وتداهملو بالدم الكثير والرقع القليلة ولهما
يجري فيهما من القلب الى الرية دم الغذاء ومن الرية الى
القلب الهواء والثاني الايسر وهو ملو بالرقع الكثير
والدم القليل وهو ينبت الشرايين **الفصل الخامس**
في اجاب الصدر والعدة والاعضاء اجاب الصدر هو

من اللحم والعصب الحسن المتحرك وسفعتها اجاب الصدر
وانقباضه واما المعدة فهي جسم سدير الهضمة مركبة من العصب
واللحم والعروق والشرايين وتقسيم الى اجزاء ثلثة المري
ثم المعدة وقعرها اما المري فانه يتبدى من اتصاله الفم
عند مقطع عظام القفس واما فيها فغند مقطع عظام القفس عظم عند الصدر
وهو عاري عن اللحم واما قعرها ففيه اللحم وموضوعة فوق
الستة وسفعتها هضم الغذاء واما الاعضاء فهو اجسام
عصبانية مضاعفة ذات حسن ركة من العصب والشحم
والعروق والشرايين وهي ستة بالعدد البواب والصائم و
الدقيق والاعور والعولون والمستقيم وهو متصل بالذئب
وسفعتها ذبح ثمل الطعام **الفصل السادس** في الكبد
والمرارة والطحال اما الكبد فهي جسم ركة من اللحم والعروق
والشرايين والشرايين الذي يسترها وليس لها في نفسها

والماغشاها فلحس كثير ولو نها شبيهة بالدم الحار الذي
سبقت المروق غير الصواب التي تسمى الاودة وموضعها
في الجانب الايمن وظهورها ملصق بصلع الحلق وظهرها
ملصق بالمعدة اطلاقا فيما بين حجاب الصدر واستلها التي
الى الحاصرة ومنفعتها توليد الدم لتغذية الاعضاء واما
المرارة فهي الاصلة للكبد وهي ملاءمة الصفراء ومنفعتها
حذير المرارة الصفراء من الكبد اما الحجاب فهو قسم مركب
الحم والشرلين تحتل الكبد شبيهة بالكبد ليس لم في نفسه
حسن واما عشاؤها فلحس كثير وموضعها في الجانب الايسر
بين صلوع الحلق والمعدة وهو عا والمرارة السوداء ومنفعته
حذير المرارة السوداء من الكبد **الفصل السابع** في غشية الا
مركبة وهي الكليتان والمثانة والاثنيان والخصيب
والرحم اما الكليتان فكل واحد منهما مركب من لحم قليل

الحرة وشحم وعروق وشرابات ليس لها في نفسها حس واما
غشاؤها فلها حس كثير وموضعها اسفل الظهر ومنفعتها
البول من حدة الكبد ليجريه الى المثانة واما المثانة فهي
مركبة من جسم عصبيا مضاعفا ومن عروق وشرابات وموضعها
بين العانة والذبر ومنفعتها تصحيح البول واخراجها واما
الاثنيان فكل واحد منهما مركب من لحم ابيض ودم ومن عروق
وشرابات ومنفعتها انضاج الحنق واما الخصيب فهو مركب
من لحم قليل وعصب وعروق وشرابات كثيرة ولحس كثير
ومنفعته ظاهرة واما الرحم فهو جسم عصبيا ومنفعته ما بين
المثانة والمعاد المستقيم والعررة لعنق منتهى الى العرج و
في اصله الاثنيان ومنفعته قبول الحمل **المقالة الثالثة**
في احوال بدن الانسان واسماها والعلامات الدالة
عليها وهي يشتمل على فصول **الفصل الاول** في الصفات

الحرة

الصحة حالة للبدن مما يجري افعال على حرجا الطبيعي وهو
 حالة للبدن خارجة عن الحرجا الطبيعي مما يبالا الاضمار الفتر
 بلا واسطة والمرض ينقسم الى مزج ومركب فالمزج ثلاثة اقسام
 سوء المزاج وموض التركيب وتفرق الاقسام **الساوية والمزج**
 فيقسم الى مادي وسادج المادى هوان يكون بسبب
 خلط له كمية فيتكيف البدن بكل الكمية مثل حرارة
 غالبة سلبها وجود الصفراء واما السادج فهو الذي لا
 يكون كذلك مثل رطوبة الثلج وحرارة الدفوق واما
 مرض التركيب فينقسم الى مرض الخلقة ومرض المعتاد ومرض
 العدد ومرض الوضع ان مرض الخلقة هو امراض الكتل
 مثل اعوجاج المستقيم واستفهام المعج او مرض الحاربي والادوية
 بان يتسع او يضيق او يندثر ومرض الصفائح بان تحسن
 او تلس واما مرض المعتاد هوان ينقسم العضو الكريما

فيقسم الى مزج ومركب
 المزج ثلاثة اقسام
 السادج هو الذي لا
 يكون كذلك

ينبت او يصغر ما مرض العدد هوان يزيد باوه الطبيعية
 كما لا يصح الزيادة او خارجة عن الطبيعة كما لنقول ولما
 مرض الوضع فمثل فسداد الوضع لمقارنته او ما بعدة عضل
 انحرافا على ما ينبغي واما تفرق الاقسام فيكون في
 الاعضاء المعززة مثل كسر المعظم وقد يكون في الاعضاء
 الاليت مثل قطع الاصبع واما مرض المركب فهو امراض حصلت
 من جملتها امراض اخرى مثل الاورام والبيور فانها مركب
 من سوء مزاج مادي وتفرق الاقسام لزيادة في المقدار
 وكل مرض ينهي الى الصحة فلما كان اربعة الاستدبار
 هو الزمان الذي يظهر فيه المرض ولا يسبق فيه تزايد وقت
 التزايد هو الوقت الذي يسبق فيه تزايد استداده كل وقت
 بعد وقت ووقت الانتهاء وهو الوقت الذي يقف فيه
 المرض على حالة واحدة ووقت الخطا وهو الوقت

فيقسم الى مزج ومركب
 المزج ثلاثة اقسام
 السادج هو الذي لا
 يكون كذلك

ينبت

الذي يظهر فيه استقصاء **الفصل الثاني** على غلبة الدم قليلا
والوردى والاحمر الكنا والاحمر الاغم وكل واحد منهما

على الحرارة بالنسبة الى المرتبة التي قبلها واما المفضة
فترابها حتى تستقى ويبدل على البرودة والامارة الجوفى
والينجي وكل واحد منها يبدل على زيادة البرد بالنسبة
الموتية التي قبلها والكواك وبذلك احتراق شديد
والزنجادي ويبدل على احتراق شديد واما الاسود فترابته
اربع الاسود السالك من طويق الزعفران ويبدل على
سواء اخذين الصفراء والاسود الاخذ من التيمه
ويبدل على سواء اخذين الدنبيه والاسود الاخذ من
المفضة ويبدل على السوداء الصفرة والاسود الصان
الى البياض ويبدل على سوداء بلنجي واما البياض فيبدل على
البرد وعدم البضج وانذفاع مادة سبخاء **الفصل**

فان المستحق لون اخر
يحيى للهلل اسود بيه

فمنه خضغ وهو الذي يكون
منقوشا للعين الكانه البلي والكافد
وربما علقته بلغم اوردون
او اضاء اصلية كانه اخضر
وهذا اعين صفت كما في علاج
والسود والماء وديك السيفي كما
الما عا عدم التفرقة في الماء
وموراس

الرابع في تمام البول والحيته اما من جهة القوام فينقسم
الى الرقيق والغلظ والمتدل بينهما **اما الرقيق** فلعدم
البضج او للسدد او ضعف الكليته او كثرة شرب الماء او
البرد مع البسبب وانضاز المادة عن سالك المائيه
او انذفاع رطوبة رقيقه واما الغلظ فلكثرة الاضطر
او لعدم البضج واما المعتدل فللبضج الفاضل واما
حيته الواجبه فينقسم الى قليل الواجبه وحاضر الواجبه
وحلو الواجبه ومن الواجبه **اما قليل الواجبه** فلم يرد
المزاج او ضعف الحرارة الغزيريه **واما الحاضر الواجبه**
فلكثرة الغزيريه في احتلاط بارده الحويج **اما حلو الواجبه**
فلقبلة الدم والستن الواجبه فلتفرحتة او عفونه
الفصل الخامس في صفاء البول والكودنه وقلة
وكثرتة وريذه اما الكدر فتسببه ارضيته مع رجحان

فمنه خضغ وهو الذي يكون
منقوشا للعين الكانه البلي والكافد
وربما علقته بلغم اوردون
او اضاء اصلية كانه اخضر
وهذا اعين صفت كما في علاج
والسود والماء وديك السيفي كما
الما عا عدم التفرقة في الماء
وموراس

المائة واما الصابون فيجب ان يلب الكدو ويعرف منها
حال المتدلك واما قليل المتدار فيدل على ضعف القوة او
تلك الكثرة واضل واما المادة الحية اخرى واما الكثرة المتدا
ميدل على اذيان او استفعال فضول زائدة واما المتدلك
منها فيدل على حمى الاسباب على الحرجي الطبيعي واما الزيد
فكثرة وطول بقائه يدلان على اللزوجة وكثرة يدل على
الريح الكثير واللزوجة **الفصل السادس** في الريح والروبو هو
كل جوهر عاقل من المائة تميزها وان تعلق او طفاؤا
الى طبيعي وتقليبي **اما الطبيعي** فانه ابيض راسي يقتل
الاجزاء تتخلل لطيف اذا حرك انبطس رعا ولا يفرغ
التزل واحد ما يخالف الابيض الاحمر ثم الاصفر **ما غير**
الطبيعي فينقسم الى خراطي ودثيشه ولحي ودمي وكد
نخاطي وسعري وخميري ورملي ورمادي وعلقي ودمي

الخرطاطي فهو شبيه التوفنة صفائح سجين ويدل على
اجزاء المشاة ومنه طفاؤ لحي حمرو يدل على الخرا ^{الكثيرة}
ومنه كد اللون ويدل على اجزاء الاعضاء الاصلية
ومنه اجزاء صفراء حمراء سمي كرسنة ويدل على احترق
في اجزاء الكبد والكليته ومنه اجزاء صفراء واجرة لها
سيمي نخاليا ويدل على حمى المشاة واما الدثيشي
فهو شبيه بالمدنج الاحمر سمي حويقيا ايضا ويدل
على احترق الدم او دويان الاعضاء او حمى المشاة
والمحمي فيسببه سبب الكرسيني واما اللدثي فيدل على
الذويان واما المددي فيدل على انفاذ فرج واما
المخاطي فيدل على خلط فيبط واما السعري فيسببه
انفاذ رطوبة سطييل واما الخميري فهو شبيه بقطع
الخمر المنقوع ويدل على ضعف المعدة وسوء الهضم واما

الرئي في ذلك على حصة سففدة اوفى الانتقاد **ولما** الرقاد
 فيلك على بلغم اودة عرض لها طول البت تغير اللون اما
 العلق والدقوى فان كان شديد الما رجة دل على ضعف
 الكبد وان كان دون ذلك دل على جرجة في مجارى البول
 والرتوب ينجم بحسب المكان الى عظام وتعلق وواسيا ما
العام فهو الطاق وسببه قلة النضج وضعف الريق **ولما**
 المتعلق فهو الواقع في الوسط وسببه قلة الاسرين
 المذكورين واما الراب فنيك في الرتوب الطبيعي على
 النضج وفي غير الطبيعي على سوء الحال **القائمة** الخاتمة
 في تدبير الاحقا وعلج المرضى على وجه كلي ويحتمل
 على بصول **الفصل** الاولة تدبير الماكور والمشروب
 اما الغذاء فيجب تغيره وتداره والسكون بعده ولا يجوز
 الجمع بين الاعذية المختلفة في الكلة الا اذا كان الماكور

دسما فيوكل منه بالبح او حريف وعلى العكس الا ان انا
 بدن الانسان على طعام واحد بل يخالف الاطعمة ويجب
 ان لا ياطل الشهوة فانها يوجب ايضا المواد القوية
 المعدة وينبغي ان يكون الاكل في اعدل اوقات النهار
 فان كان شاق في اوقات النهار وان كان صيفا ففي
 طرفي النهار واما الما فوقته العطن سواء كان على
 الطعام او بعده **الفصل** الثاني في الرياضة للاكل
 اما الرياضة هي حركة ارادية تضطر الى الفضل العظيم و
 الرياضة يدفع الامراض المادية وتغش الحوانة الغريبة
 وتقبل العناصر تحلل الفضلات بتوسع المسام
 يستتم الرياضة الى اتم الحسد والى تخض بعض الاعضا
 دون البعض اما العامة هي المصارعة والمدور
 الركض والمنسج البريق واما الخاصة فهنا القوارت بصوت
 بهرقت

على فاتها وتجب شفة الرأس عن العضلة واعداده لتبول
الغذاء ومنها دفع الحجر والترع التي الصلبة واللعب
الكبيرة والصولجان فاما سخرى البدين والعنق و
الصدر والكفين والظهر ومنها المني الترغ حتى ^{لا} يستين
والفخذين والساقين والعدين واما وقت الرياضة فتعد
نقاء البدن من الفضول الحاطية والبراز وغيره بفضلا
الطعام واما ذلك فينصم الى صلب ويشد والى لين
يتمنى والى كبر فيزول والى معتدل وينبغى والى حش و
صوان يكون بحرقه خشنة فيجرب الدم والى المس وهو الذي
يكون لسر الكف المبنية او الحرقمة اللبنة فيجرب الدم
الفصل الثالث في تدبير الاستحمام خير الحمام باقدم
سبأوه واتسع نظاره وطاب هواه وعديتان وقد
اقان وموده فتدبر من اج او ادورده وينبغي ان

لا يكون الحمام حارا بافراط فانه يجلد ويحرق ولا فائز فانه
لا يجذب العرق بل يجب ان يكون معتدلا يترشح الحسد
فيه في زمان معتدل لاستيقاظ حرارة لطيفة والحمام
مستحق هو طبر ومرطبا بلية والبيت الاول منه هو طبر
والثاني سخرى برطب والثالث سخرى محمق ويتبع
ان يستعمل في كل بيت من سويت الحمام الماء المشاكل
لهواء فلا يستعمل في البيت الحار الماء البارد ولا في
البيت البارد الماء الشدي الحرق فان ذلك يحدث
الاشعرار والاستحمام على الرين يخفف البدن وعلى
الشبع يسمن البدن مجذب الغدما الى ظاهر البدن
الا انك قد ساد فالدلى ان لا يكون على الرين ولا
على المشبع المعزط ويجب الاحتراز عن الاكل والشرب
في الحمام فان ذلك يوجب سرعة التقود الى قاصي الاعضاء

مثل الانضمام لسعة المحارب وكثرة الجلوس في
الحمام يجب ايضا الغضو الى الاعضاء الضعيفة وخراب
المعدة والاضراب العصب وتخليل الحرارة العنصرية واسما
شهوة الطعام والسياء بل الحمام نفسه يجب ذلك كونه
الفصل الرابع في تدبير النوم والتيقظة خير النوم ما كان
معدا بخدا الطعام عن فم المعدة ويجب ان يكون معتدلا
فانه يمكن التيقظة من فعالها ويكبر حور الروح والنوم على
الموجع يدي سقط القوة وفي النهار يحدث الامراض
الرطوبة والتوازل ويعتد اللون والنوم على ^{السكنة} الا
يميل الفضول الحار بحارها يحدث الامراض الروتية
شلا الكاوس والسكنة واما التيقظة بانها فليس
المجد وتفقن رطوبة وتمنع الاستملاء وتفسد الملح
فان افراط في الغاية اوردت الخوق **الفصل الخامس**

في التدبير يجب العضول اما البرقع فيا در في اول الى
العقد والاسهال ويحترق فيه عن كل السخن ويطلب
فاما الصنف فخصيص فيه الغذاء والشراب والولاية
وليزم النظر ولكن والمهد والمطعيات ويبادر الى
التقى اما المحزب فيجب الاحتراز عن المنخفضات والجماع و
عن شرب الماء البارد والنوم في المكان الناري وهو
الظنيرة وبرد الغدلات والنيالي واكل الفواكه وسجل
في ازالة الاستفراغ ويؤكل فيه ما يوجب السخن قليلا واما
الشاء فيجب الاحتراز منه عن العصد والحق ورضف فيه
الاسهال عند سائل الحاجة وتكثر فيه الغذاء **الفصل السادس**
في تدبير الحبل والمرضعة والاطفال اما الحبل فيجب
ان يحترق عن العصد والحجامة والاسهال والحق الا عند
ساس الحاجة وعن النزغ الشديد والاصوات الهائلة

وتم رواج الاطعمة نبتة وينبغي ان يتمد الحاضين ^{المكثين}
لتفتية المعدة واستقاطه الطين واما المرصعة فبذرها
ان لا يجلسها رجها ولا يزينها اللذة والسكون فان ذلك
يبدلها واما الطفل فتدبره بتدليل الحلة ورجها
لا يمرض له غضب او خوف شديد او غم او هم فان ذلك
كثير ناطه وتمنع حسن نسو **المصل السابع** في تدبير
الصبيان والنبهان والكهول والشايع انا الصيا
فمن اجهم حار وطيب نجح ان يكون غذاؤهم وجميع تدبيرهم
البرد واليبس واما الشبان فزاجهم حار يابس فينجح ان
يكون غذاؤهم وجميع تدبيرهم البرودة والرطوبة واما
الكهول فزاجهم بار يابس نجح ان يكون غذاؤهم وجميع
تدبيرهم الحارة والرطوبة واما المشايخ فزاجهم تختلف
فان اعضاؤهم الاصلية باردة يابسة والرطوبة ^{يلغية}

نحتاجون اعضاؤهم محتمة فينجح ان يتطور الى الارض
الظاهرة فان كانت باردة يابسة نجح ان يكون غذاؤهم
وتدبيرهم الحارة والرطوبة وان كانت باردة رطبة
فنجح ان يكون غذاؤهم وجميع تدبيرهم الحارة الباردة
المصل الثامن في علاج المرضى وهو لا يستعمل الا لذة
او علاج اليد اما استعمال الادوية فتدبره من داخل
منبتقغ او يحبس واما من خارج ^{اليد} فيقتصر كالمدا
الحار او يزد فيه كالمثلث او يمنع ما يخرج ويغير المزاج
وذلك بالتقطير والطلاء والتكثير وما اشبه ذلك واما
العلاج باليد فكالجبر والبطا والكي ويجيء العلاج
الادوية من اعانة نوع المرض وسلبه وقوة المريض وضعفه
والمزاج الحادث والمزاج الطبيعي والسن والعادة
والبلد والوقت والحاجه وحال الجوهر واما كيفية ^{اليد} التدبير

فينتجج من كمية المرض فان المرض الكثير للحرارة
 يدوى الكثير البرودة واما من مزاج البدن كالحمود
 الذي يضيء به الحرارة فيبرد من لجه ينبغي ان يكون
 يسيرا والصدوا اما باليوم الوقت والهواء والمبلد
 فان الوقت الحار والهوا الحار والمبلد الحار ينبغي ان
 يكون التبريد اكثر والصدوا ما وقتنا استعماله فينتجج
 التي وقت المرض بحسب المدا والمتمهي واما من قوة
 المريض فانه ان كان قويا لم يجز الاستفراغ وان كان
 ضعيفا لم يجز التبريد القوي والاعدية واما باليوم الوقت
 كما يستفزع في الشتاء عند انقضاء النهار وفي الصيف
 بالاسجار واما في الاطباء من جهة استعماله فيضد من ينس
 عضو العليل كالسبح في العلية يدوى بالثوب وفي
 الامعاء السفلى يدوى الخنجر واما اختيار الاوقات

صنيفا

فينتجج

فينتجج من قوة المريض وضعفه واما مداوية المعصو
 خاصة فيتم بطريقتين اربعة احدها الماخوذ من مزاجه فان
 الاعضاء المختلفة في المزاج فيزدكل واحد منها الى مزاج
 الطبيعي الثاني الماخوذ من خلقته فانه ان كان تخيفا
 كالورثة لا يستعمل فيه الادوية القوية وان كان متلذذا
 كالكلية يستعمل فيه القوية وان كان وسطا كالكلية
 يستعمل فيه الوسط الثالث الماخوذ من قوة المعصو
 فان المعصو حتى كان رديا او يعم بشفه البدن كالمعد
 او كان لطيفا لا يستعمل ما يحل قوته الرابع الماخوذ
 من وضعه فانه يتفجع به التي تغذي قوته للذوار بحسب
 مرتبة المعصو وبعده فان المرى سهل فينزل لجه البدن
 لسرعة وصوله اليه ولا كذلك الرية واما في شارة
 المعصو باسقلية من الاعضاء فيستفزع المادة التي

فان الرية من قوة الادوية من الوجود والوجود
 في الادوية المعصو في المزاج فان المزاج في
 المزاج في الادوية المعصو

حصلت فيه من ذلك العضو كما اذا حصلت المادة في الحجاب
المعز من الكبد فينتزع بالمسح نحو الاعمار وان حصل في الجأ
المجرب فينتزع بالادوار نحو الكليتين **واعلم** ان المادة
اذا كانت في الاضباب تجذب من موضع الى موضع وان كان
تعبدا ولما اذا حصلت في العضو فان كان العهد قريبا تجذب
من موضع الى موضع ترتيب كما تجذب مادة الرحم الى المحجة لـ
اليتاين وان كان العهد بعيدا فليسهل من نفس **العضو**
التاسع في العضد والحجامة اما العضد ففي علاج نوى البدان الدوية
ولدفن الاكل والشرب والعود في العضد تصدحها مع ريق الكرف
الا ان العلة ان كانت في العضد الراس فعضد العقب السبع
في النقع وتي كان في اسفل البدن فعضد الساق اسرع
واما الاكل فينجح نافع العرين جميعا واما الحجامة فتنفلهما ^{ضعيف}
وهو يجذب الدم من الجوار العضو الذي تجتج عليه واولها

حجامة الساقين **الفصل** العاشر في المني والحقة والاسهال
اما التي فقد يكون بالادوية واستخراجها طرية من باطن ^{المستعمل}
له وقد يكون بالطعام فيسمى المعدة ويحقت باجاءها من
الاعضاء واما الاسهال فيستخرج طرية تقديم المذبات والسكر
بعده ونسب الروائح المائعة من الشبان كالسكرج والسنباغ
فان افرد الاسهال فيقتول بالجليه وان شرب العوجار ونسب
ليسهل فالاولى ان للبخار الطبيعية ان لم يحدث فضاخون وان
حدث فالاولى ان يبادر الى الحقة واما الحقة فانها تستخرج
لحق البنون والاسهال من الاطعمة **الفصل** الحادي عشر في الراس
الراس وهي تستعمل على فصول **الفصل** الاولة الصلابة
الشقيقة والدوار هذه العلل اما ان يكون حارة او باردة
اما الحارة فتقسم الى فوية وعضوية اما الفوية فتلاصقها
حرارة الوجه والعين وحول اللس واستلام العروق ونظم ^{بعض}

وطلاوة الفم علاجها الضمد والجملة واستعمال الاسيا الباردة
 سحر ارباب الغنابة والاحاص وتبرهندي السكر الابيض
 والماورد والغبابا البيض التيمرسنت واما الصفراوية فعلا
 صفرة اللون وبنانة الفم وسددة الوجع والتهاب اللسان
 والوجع وقدة التبييض وصفرة البول علاجها اسهال
 البقرهندي والاحاص والغبابا والفسفان والترنجين
 والبخار شير وبريد اللسان بارورق الخفاف والماورد والصفرة
 والكافور وشم العود والبنفسج والقدار ماء الشيمر واما الباردة
 فتقوم الى سوداوية والجمية اما السوداء فتعلمها كودة اللون
 وتغور العينين وتغور البنض وخرقة البول وخرقة الفم
 وعلاجها اسهال الطبيعة الحليج الاسود والانتيمون والفاور
 والقدار زبرياج الففوق واما الفلوج الحفوق السن والسكر
 اما التيمرسنت فعلا كونه التوم وتقبل الشمس والوجع الفم وبناض

الورد

اللون والفاورده وتغور البنض وخرقة علاجها اسهال
 الطبيعة كيب الصبر وحبا السنيان والغرغرة الاباويج
 السقوط عجن الحبل الذي اعلى فيه ورق المرزوق وشم الحبل
 والقدار سورايج العصا **الفصل الثاني** في التوتام ودم
 حاد في سطح اطن الراس وينتم الى دمى وصفراوى اما الدم
 فعلا منه حمة الوجه وعظم البنض وخرقة البول وخرقة
 وعلاجها الضمد قبل الاستحمام وخراج الدم من غرقة الوجه
 بعد الاستحمام وتلين الطبيعة بار الاحاص والغبابا
 التريجين والفسفان واصل السوس والبنفسج والقدار
 ماء الشيمر مع ااربان المزيم منورده العدرس المستور
 دهن اللوز واما الصفراوى فعلا منه صفرة الوجه وورده
 اللسان وخرقة البنض واورية البول والحليج الحادة وسددة
 العطنس واحتلالها العقل والسيهر والهدايات علاجها بارا

المطبوخ مع الاجاص الحامض في افاق العليل فالخبر بما اراه
 الحامض وما اراه الحامض وتعبه بوزن الاسفنج **الفصل**
 الثالث في الما الجوليا ويقتسم الى يكون من خلط حار والما
 يكون من خلط بارد اما الذي يكون من خلط حار فعلايته حموه
 المولد وحدة النفس والسهو علاج ان يصيب على راسه يعيب
 ومن النسيج والقرع والخضرا من مع ابن القنار ويسقي
 طبخ الاصلب الاسود والافيقون والفاريقون والسويبا
 والفلداز مزونه الماسن بعض اللوز اما الذي يكون من خلط
 بارد فعلايته رطوبه المخزني وسلطان الاقارب وحسنه
 المولد فالذي في وقتور النفس وعلاج ان يصيب على راسه
 انما يبرج ويحق اللوز ولبن المتعاج واليسج طبخ الطليل
 الاسود والافيقون والفاريقون وكما بالجد اجبر وشي
 دهن الحبل والقداسويبا انما **الفصل** الرابع في الصرع

وهو حديث عن سدد غير ثابته في سنن الاثر والفرع وعنه القصر
 النفس في عن الغود ويقتسم الى يحمي وسويبا **الفصل**
 وعلامته باض اللون والسهو وعلاجه بتقوية الدماغ بالهوا
 والاصطخيقون وينبغي ان يمتح في افقه القارواينا المحققة
 والقدار الطير البري **والاستوداد** وعلامته التراسل
 وسواد اللون علاجه طبخ الافيقون والفاريقون والبرج
 دومن وابرج الكعابيس والقداسويبا **الفصل**
 الخامس في السكتة وهو من يلجم بميتلى بطون الدماغ فتنتج
 الروح النفساني عن النفوذ وطبها استرخا بالمسدد
 تعطل الحواس الخمس والنظيطة الشده وعلاجها ان
 القنار الحار يقين بالحقنة الحامه وينفع في افقه المكش
 والخزق الابيض والحامض والشهوه **الفصل** السادس
 في الفالج والفتور والروميه واليسج هذه الما احدثت

تأخر طار الغصبا وصفها من الرطوبة الباغية اوس
عقد المراج الباردة وملاجا بالبرج لوغاديا وبارج
والعزاقق اليانوقى والمجرى الملاورى والعذار
سوزاج الغصاة والشرب العتيق **الفصل التاسع**
الركام وهو شلان الرطوبة من بطن الدماغ المقدم
الى النخاع فان كان معه صداع والتهاب الراس يحرق
الوجع فملاجه ان يعصد ويسقى شراب البسبج وان لم
يكن معه دليل الحروق كان الدقى يجدر بلغا غليظا ضيقا
اصفر وايض فيترى حتى ينقطع من ذاته وان كان امض
وقا فيكده الراس البناديل المسخوفة ويستشق الراس
الحارة **الفصل العاشر** في الورد كان مع حمرة العين
والوجع واستلاب العروق فملاجه بصد التفاله وجماته
من الشقرة واسبال الطيبة بطنج الاصلج الاصفر والورد

مركبا بالحبار سنبر وتبريد العين بان يوضع عليه الماء
المترد او الماورد والمبرد والغذاء البروزان المتخذة
العيس والماس ورضن اللوز واكل الخبز مع ماء الحصرم
الزمان الحامض وان لم يكن معه حمرة العين وكانت
لمسقى اللبلل بعضها بعض علاج حتى الشكار والاراج
الغيترا ودرجل الحمام كل يوم والغذاء الرقيق اجابت المتخذ
بدهن الورد **الفصل الحادي عشر** في ضعف المبر وسيلان الدمع
اما ضعف المبر وملاجه بلطف الغذاء ونقوتة الدماغ بطيب
الموافق وسرب الشراب العتيق وتلك الصوم والجماع والسبال
الدموع فملاجه بلطف الغذاء والاكحال الجليلج الكابلي
والنوتيار المسحوقين **الفصل الثاني عشر** في اوجاع الاذن
ويغتم الى يكون من دم ودم والى يكون من سدور وبارج
مختلفة فان كان من الدم والورد فعلامته حمرة اللون و

تبريد في الاذن وعلاج ضد التشنج واسهال الطبيعة
بالمغزاة والاصفر والخارجين والسكر ويقطري
اللاذني اللون المطبوخ بالماورد والحل والنفذ المرفوع
من الحصى والربوايح الحامض والماسن والامس وان كان
من الحماض السكدة والربوايح فعلايته الدقى والطين و
علاج تفتية المعدة بحب الشيار والقي والفرغ من البارج
بمنزرا ويقطري الاذن دهن حل قدا على يده وفي الربوايح
والزجج والبارنج والسبت والقذرا الاسفيد اجاب
المختدة بالتوابل **الفصل الحادي عشر** في ارض الا
ان كان وجع اللث مع علامات الدم فعلاج ضد
التشنج ثم اسهال الطبيعة بطبخ المغزاة والاصفر
والغاريقون والخيار شبر والسكر والنفذ مزودة الماء
والقدس وان لم يكن مع علامات الدم فعلاج اسهال الطبيعة

حب البارج والفرغ من الجبل والحزيل والنفذ في راحة
السكر المنقع في الشراب الطيب والربوايح والنفذ المرفوع
اما الربوايح فعلاج ضد التشنج والاصفر والبارنج
الماورد ويقطري على الكبد الضد للماورد المرفوع
وسيعط بالسان الحار والماورد والنفذ المرفوع بالقدس
الفصل الثاني عشر في وجع الاذن واللثة وحوار الكا
دوبا او صغارا فعلاج ضد التشنج واسهال الطبيعة
الاصفر والاصفر الجوار شبر وان كان بغيره او سوادا
حتى الايارج البقر وجب الغواير وعصقل العليل
بخل يطبخ فيه الحنظل والماقرز حاد لطفه **الفصل**
الثالث عشر في الخوايق ووجع اللثة ويستعمل الربوايح
وبخيرة فان كانت دسوية فعلايتها الوجع الشديد في
وضيق النفس والمخ الحارة وعلاجها اخراج الدم قليلا في

دفعت كثيرة حتى لا يسقط القوة ثم الحفنة يطبخ الناف^{كته}
 ووفق الخيطي والخياري شبر والسكر الأحمر لخبز المادة الى
 اسفل ثم يلين الطبيعة بعد فتح الحلق بام العناب المركب الجيا
 جنين والترعدين والناسيد وسحقا عين المغلوك الخجاز
 فالعززة بام العنق المطبوخ ولعاب بزقطونا وبروالمير
 الابيض والغذاء السمين العبد من القنز والحشاش ليرة
 ماء البطيخ الهندى وان كانت بلغمية وفعلتها كثره سلا
 اللعاب وقلة الوجع وعلاجها الغرضه بام المسك وجبل
 فيه الحرد له طهنة البقوة واسهال الطبيعة بعد استخ الحلق
 يطبخ الهليلج الاصفر والاسود والزبيب والخياري شبر والناف^{شد}
 والالعاق الناب في الحلق ان كانت ظاهره جربت الكلبين
 المعدللك وان لم يكن ظاهرة يجمع العليل الخل السليد
 الجوصه حتى يجفد **المقاله** السابقيه في امراض اقبى الاعضا

من الصدر الى اسفل السرة وفي السبل على حصول **العصل**
الاول السعال وينقسم الى ما يكون من رطوبة والى ما يكون
 من يبوسة فان كان من الرطوبة فعلاسه ان لا يكون معه
 العطش وعلاجه ان تينا اول السنجح المربوع مع اللبن
 الملوذ من حب الصنوبر ودهن السنق ويخرج حلقه من
 السوسن والزنجب والقدار ماء الشعير السنجح المبري
 والطرز وان كان من يبوسة فعلاسه العطش والسلا
 من التميم البارز وعلاج بطيخ الاثيون مع الخنازير
 والناسيد ودهن اللوز وشرب الحشاش والسفستان
 والعناب والتفصيح ودهن اللوز والقدار ماء الشعير
 المخنز الحشاش الابيض والسكر ويخرج صدره بام
 المصفي ودهن السنجح **الفصل الثاني** في ذات الرية وهي
 ورم في الرية تحدث من اسلاكها عن الدم عملتها هي

مادة وصيق شديد في الفم حتى كانه يكتيق وجعة في
 لوجبتين كالمها صبر غسان وعلاجه ضد الباسليق و
 الخ الدم حتى يطيق الحولدة وسقى الكشك لمعاب برز
 من اللوز والغذاء من زودة الاسناناخ يد من اللوز و
 ابل النارية ويطلق على صدره الصدفة والورد والكا
 ويتبر بارا الورد المبرد الجهد **المصل الثالث** في السل وذا
 يت اما السل فهو حتر في الرية او الصدر يتبعها حي
 قود وعلاجه ان سقى من الدثار وقرص الكافور ويحب
 سالك الطبيعة والغذاء المزايح المشوية والترطبان و
 ات الحبيب وهو دم الحجاب او العسل الذي في الحجاب
 تبعه صيق النفس وعلاجه ضد الباسليق ولعراج الدم
 يثر وسهال الطبيعة بار الاضاحن الحلو والصاب السنج
 غذاء الشير والسنج والغذاء بار الشير والسنج

المولى

المولى والمختار **المصل الرابع** في الرية وصيق
 عند السنى والحركات وهدو نهان اسلاء قضية الرية
 من الوطوبات الزجيرة علاج طبخ الرقنا المتخذ من
 الرقونا وايارج فيقرا والتي بعد اكل الخزل والعسل و
 الخزل والسكجيين والغذاء بار الشير **المصل الخامس**
 الحامض الخفان وسمان كان مع دلال الحرف فعلا ضد
 الباسليق الا لير وسقى الاقراض الكافور رب الماتج وبع
 سكون الحرارة سقى الاصليح الكابلي المولى بالسل والنداء
 القربح بار المحصرم والزويج فان كان معه دلال البر فعلا
 المنع بشرا بالباد ونجويه وليقى بشرا الستين وشرا بالباد
 والغذاء الغزايح المطبوخة الزويج وان كان في فهم مد
 صنف سقى اقراض الاضيقين وشرا بالاضيقين وان كان
 الخفان بميت برض واستفراغ حوى او اسوان في الجماع

فيلطف عند ذوقه **الفصل السابع** في نثر الدم من الحلق فملا
 بعضنا بالسليق وسقى فراض الكهرا بار بار ورق لسان الحمل
 اوبار النعنع ويسقي طين الالمني الجبل المزوج بما بالبارد
 او بما بالورد ونقيد الصند الكندر ودم الحخين والافاقيا
 ودهن الورد والعذار المرفدة المتخذة من العسل
 ما بالحصم وبار الساق والسفوف بالطين الالمني والطباشير
الفصل السابع في ضعف المعدة وهو ما ان يكون من سوء المزاج
 البارد او من اجتماع البلغم في المعدة فان كان من سوء المزاج
 البارد فعلاج الندي الحار بالزنجبيل والدار فلفل والناج
 والمصطكى الرطب من كل واحدة خمسة دراهم معجون بال
 المصقي والغذاء الاسدياج المعمول بالبنل والدارج
 وان كان من اجتماع البلغم فعلاج الندي بعد الطعام منقوع فيه
 النخل والحزول وشرب عسل ارضيم ما ورق النخل المعصور

نصفي

مضربا عدة حتى يخيل الطعام ويقطع البلغم ثم يشرب عليه
 شربة كثيرة من المار الحار وشرب **الفصل الثامن** في الحث
 وهو ما ان يمرض بعد الاكل او قبله فان كان من بعد
 الاكل فعلاج بتكثير الطعام وشرب الميثان كانت
 المعدة باردة ورقت السقرط ان كانت حارة وان كان
 قبل الاكل فعلاج الندي الجبل وسقى برب الزمان المتخذ
 بالنعناع **الفصل التاسع** في المفضي سببه رطوبة لا
 تقوى الحرارة وعلى تحليلها لعلمها وتولد منها الجور
 علاجها ان يعطى الكوبى والشرايا الرخاى ثم يجامر
 طبع فيه الزاويج والتكيد المباديل المسخنة واستخرج
 الزواج بمنقوع الكندر والكوبى وورق السداب **الفصل**
 العاشر في الغوان وهو اجتماع اجزاء المعدة وانتباها
 باسمها لدفع السئى المودى بحيث الغوان وهو الجوارا ان

المضم

مريض من الحركة بعد الاكل او حال المعدة عن الطعام
فان عرض من الحركة بعد الاكل ففلاجلها السكون والستر
وضيح المغنغ واليسبر ومض الريان الحلو والسفرجل
للؤلؤ وان كان حاله المصدة عن الطعام فاما ان يكون
بعبثه للاستفراغ والحجى الحارة او لا يكون فان كان عتب
ذلك فليجمع العليل دهن النسيج او دهن اللوز وان
لم يكن بمقبة ذلك فالبلع حب الشيار ويا ربع منزلا
وستى السكجيين والحلجيين القيق بما را الاثيون ^{لمصطك} وال
ولطف القندار **الفصل الحاد عشر** في الهضبة والامها
اما الهضبة فنسبها سوء الهضم وسنادر القندار في المعدة
مطلبها الثانية منها العلو والارضية السقل والابا
بما حيدوا الغذاء مثل المار الحامز والحلاب ثم من الجصم
وشرب الرياس واما الاسهال فان كان مائيا يخرج

غشا

مختلف اللون ولم يكن منه تقطع وكان العهد سري بالذات
المسهل صيدا فينبغي ان لا يخرج ذلك بالم حديد ^{صفت}
بين وان كان من التقطع ولم يكن في البطن قرانز ولا
دراج وكان معه المظمن فيجب مجبض البقرع الكعك
المسحوق او بار سويق السقيفة قد طبخ فيه السفرجل
وان كان معه القوامز والبراج ولم يكن معه الهطس
فلاجله سنى بزالمز والمقلو المسحوق والمصطكى
المسحوق بما را الريان والسفرجل **الفصل الثاني عشر**
في الرخير وهو علاج البطن انما استرازا مع
خرفج وطوبات البغية ذات رغوثة قليلة القندار
فان لم يكن معه دم ففلاجله ان يمزج دهن اللوز
مثلثة دراهم من لسجت الرشاد المقلو ويظلم الز
والخودل ولب الخبز وان كان معه دم فليستق دهن

الحدوث ببلدته قد احم من بذرا الساع من المقلو ويظم
من صفة البيض السوي **الفصل الثاني عشر** في التولخ
وهو قد يكون من بلغم لرج ويح عذبة وقد يكون ليس
الثل من اغذية يابسة فان كان من اللبغ والرج والرج
العذبة فملاحي حتى الاباح العتيق ومن الخروع اما
يعرض من دم حار علاج ان يعقد العليل في ما قد
طبخ فيه اللبنج وتور الخشاش والسفر المستر المدق
ورق الحظي وورق اللوبيا وصيدا الموضع بصغره
البيض ودهن الورد واما الباسور فهو اصنام يحدث من
سواد اللعنتية ويكون داخل الشرج وخارجها فان كانت
مع سلاخ الدم وتلايل الحرارة فملاحي حتى اقراص
الكروار واقراص الجلتار وان لم يكن مع دلائل الحرارة
علاج حتى حب المل والاطرينل والغزارة الاستيداحات

الكبريت

الكبريت **الفصل الرابع** في خروج الماء من الضيق
ان كان حروثه من صف مواضع المني فملاحي الا
المجون بالحليت المطبوخ بالبادر والغذاء الخشاش
وان كان من حدة المني فملاحي حتى التقد الباردة
المجفص والغذاء المرديات **الفصل الخامس** في
امراض اللانبيين اما الورم والحار منها علاجها
في اول الامر ان يصيد الباسلق ويطلى الموضع بالصيد
والكاور بالماورد ثم اسهال الطيقه باقراص البنج
واقراص البيكيتة وتصيد الموضع بدميق القابل وشم
كلية التيس والغذاء ماء الحصرم مدهن اللوز **الفصل**
السادس في الفتق وهو من ول بعض الامعاء والرتاج
العذبة الى اللانبيين لانتاع الحري وينبغي ان
يصد الحري بعصايرة ويستددا وشفاو يستعد العليل

بالسهمين ومنه النوع **الفصل التاسع** في اول
الطث وضعف الباه اما الغرط الطث وملاجه ضد
الباسلين واسهالا الطبيعة يجب الاصطخيقون والغدا
الحديات والنزيراج واما ضعف الباه فاذا اخض
المخرو وعتيقي المحض والدتم والحلو واللبن وبالسكو
والترجين ويطم التملك الطري المتلوا وان عرض
المبرود عتيقي الزنجيل الرقبة والحندتون ويطم
البضين البهريست مع دار فلفل والمصانير المتلوة وسجند
القرار العتيق **الفصل العاشر** في المغروس معزول التار
ويصح الماصل والحيدة شيب هذا المصل واحد وهو
وقوع التزلة الا ان التزلة اذا وقعت في مصل
اهام القدم كانت متوسا وان وقعت في مصل اليد
كانت عرق النساء فان وقعت في ماصل فترات الظهر

كانت حدية وان وقعت في الماصل مطلقا كان صح
الماصل فلاج اما ان يكون مع دلائل الحرارة او دلائل
البرودة فان كانت مع دلائل الحرارة فالعلاج ضد
التيفاك وسعي طيخ الاصليجين والسويجان و
السناء والشاهسفرم ويحبب منه بلطف الغدا
والاحترار عن الجماع والغدا الزورات بار الحص
فان كانت مع دلائل البرودة فعلاجها التي في كل
اسبوع سوتين بعد الطعام المقطع للبلغم ثم سوت
الاصطخيقون واستعمال الحنطة الحادة والغدا
ما والمحصن بعض الموز **الفصل الحادي عشر** في الدوالي
دار الفيل اما الدوالي التي عروقها مملوءة
تظهر في الساق بسبب عدم سوادتي تيبس اليها
وعلاجها ان يدار بعض الباسليق ثم اسهالا الطبيعة

كانت

والشول والاصابة والحدي علاجها حتى يار السقم
البيكر وحتى يار الرمان اللطيس مدفن الورد وحتى سويق
السقم الما بالبارد والحلاب ويسقي بمذليين الطبيعة
ما السقم بالطباير المعروفة ببذر الحماض ثم يار حسب
الغلب السقم والالمال وملاجبا طبع الايقون
وسق اللوغديا وايابح رومن **الفصل السادس** في
الاصام اذ الم يكن الوم في عضو محاد ولا عصار الرية
يجب ان يبداء في علاجها بالارادعات ثم يدوح في خلط
المحللات بها الى وقت الاثتار ثم يصفى على المحلات
عند الاخطاط والوم المدمى وصفواى او سودا
او بلغي اما المدمى فملاجبا منه الملس صفة الاون
والضربان واما الصفراوى فملازمة حرقة وزيادة طوة
الملس وعلاج النوعين المصدتم الاسهال يطبخ ^{طباير}

ويار الفواكه ان كان في البدن اخلاط غليظة فتم
بطلي الموضوع بالاطمية المبردة وان كان سواها فاعلا^{مة}
صلاية الموضوع وروية الملس وسواد اللون وعلاجه
الاسهال يابخر السوداء وان كان بلغميا فملا^{مة}
ان يكون رخوا حيث يديطر فيه الصبع ويكون امين
بارد الملس وعلاج اسهال الطبيعة يابخر البلغم
الفصل السابع في السرطان والحقاثير اما السرطان
هو ودم هليل له اصول كثيرة علاج المصدتم الكلك
والاسهال المتواتر يطبخ الايقون واحيدنا لاغدية
الحارة والمولدة للسوداء كالعدس والبادجان
والغذ المحوم الجلال والدجاج التراب الرقيق و
اما الحماير ومنهبا سو الهضم والتخم علاجها ^{تقليل}
الغذاء وترك الصشاء وتعديل سوي الماء ثم اسهال^{الطبيعة}

باجزء البلغم واصلاح مزاج الصانع بالعاجين المتو
وطلعي العضو المذلل بالحللات والمنجحات **الفصل**
الثامن في الحيا الحي اما ان يكون قصيرة الزمان او طويلة
الزمان فان كانت قصيرة الزمان فهي حتى يوم فان كانت
طويلة الزمان فاما ان يكون مادية او لا يكون فان لم يكن
مادية فهي حتى الدقا التي تسرخ الاعضاء الاصلية وان
كانت مادية فمادتها لا يحلو اما ان كانت داخل العروق
او خارج العروق فان كانت داخل العروق ينتم اليه
وصفها ويزيد وبلغية وسوادية واما حتى اليوم فتحدث
المجوس الشمس المسئي فيها ايام الصيف ومن اكل
الاعتدية الحارة او من العقب الشديد او العقب الابا
الاشربة الباردة والرتوب الباردة المنزوجة بالماء
البرد الثلج وينبغي ان يدخل الحمام بعد زوال الحمى

ديسنا

ويقتل بالماء الفاتر ولطف غذاوة نورا او يوينو
واما حتى الدم فهي المطبقة وحدودها اما من غفيرة الدم
واما من كثرة وغليانة وعلاجها المصنوع والخلع الدم
الكثير وتبريد المزاج بار الرمان الحامض مع السكر المسير
وماء السقيع مع ماء الرمان الحامض وان كانت الطبيعة
بليسة فتسقى بار الاضطر والصاب والتمر الهندي
بالطيرز والقنار مرفدة الماسن والتبع برص
الوزن وان كانت الطبيعة معتدلة فالقنار المعتدلة
الحامضة بما الحصرم برص للوزن واما حتى الصفراء
داخل العروق فهي المحرقة علاجها المصنوع واخراج
الدم بتدبير الحاجة واسهل الطبيعة بار الاضطر
والتمر الهندي والبرخث ولينم العليل اراض
الكافور سحر او ماء السفر عند طلوع الشمس واما حتى

الصفراء خارج العروق فيقسم الى خمسة وهي التي
للتبريد في وقتها على ان يغير ساعة وهي العنب اللابره
والعنب الصفة وهي التي يزيد مدة توتها على ان يغير
ساعة وهي طر العنب وعلما ان النعيمي العصفور التي
النوبة المارة الفاتر والسكنجيني واسمها الطيبة
بار الفواكه والتمر الهندي والخيار تينر وهو ملك و
في يوم الرخ مطعما السقية عذوة وعينا واما الحمى البلغم
داخل العروق فملاجا العصفور اسمها الطيبة بلغم
البلغم والغدا مارا الشقير واما الحمى البلغم خارج العروق
فملاجا سفة المعدة بار النحل والسكنجيني البرود
والتي واكل الجلتجين والغدا مارا الشقير والحص
دهن اللوز واما الحمى السودا خارج العروق وداخلها
هي الحمى الوبع فيجب ان يراعى فيه حفظ العوة ليلته

فانها

فانها من الامراض المزمنة وبالم يظهر علامات البلغم
غذي المريض البوابج ويسبق يوم النوبة التكمين
المبار الفاتر وتبع المريض عن الغذاء مثل النوبة
واذا ابداه في التمدد انا المصحح وحين يسبق
طبيع لاهليلج الاسود الهندي مع الخيار تينر و
الترنجيني وحين يكون العناية مضرورة الى
ادار بوليه بار الكروني والوانج واذا انقصت
حدة الحمى ويلزم المليلج الفاتر ويطعم المزاج
واما الحمى المكتبة هي التي اختلف ادوارها واختلف
حال المحموم حتى يكون بوا اصله وبوا اصنذوا اختلفت
العلامات والدلائل فملاجا اختلاف الادوية
بحسب اعراض الطاعمة واما الحمى الدق فمن شأنها
ان يحدث عقيب حياث سقاولة وعلاماتها وبها

اللحم وسقوط العرق ورقعة الصوت وعود الميين
 وحرارة الرضتين عند الأكل وعلى ما ان يلزم الليل
 نار السجتر ودخل الحمام الرطب كل يوم والسكون في
 الهواء البارد الرطب والحلوى في الماء الفاتر والتمنيخ
 دهن البقبع ويوضع على صدره داما خرقته سلولة
 بالماورد الذي حل فيه الصندل والكافور سترق بالما
 لثنج والقدما والسلك السوي والحس والمينار والقشاة
 ولدهما الحيات اخرى يتلون من رتبة هذا المختصر **المقالة**
 العاشرة في نوعي الاطعمة والاشربة المألوفة وهي **التمنيخ**
 على اصول الفضل الاولى المحبوبة الحظرة حارة رطبة
 في الدرجة الاولى السقيما رطب في الدرجة الاولى
 وهو مثل غلا من الحظرة الحار وبارد يابس الحار
 رطب في الدرجة الاولى العذب رطب في الدرجة الاولى

باب

بالبيج الثانية السابق بارديا بس في الدرجة الاولى
 الحلبة حارة في الدرجة الثانية يابسة في الدرجة
 الاولى الماسن بارديا رطب في الدرجة الاولى المويطحة
 رطبة الاذخار قابض في المدجج الماوي السمح
 ليم في المدجج الاول الخشخاش ابيض في الدرجة الاولى يابس في الدرجة
 الثانية برزنا الكتان حار ليم السهر لاج حار يابس
 المدجج الثانية **الفصل الثاني** في اللحم والبيض
 لحم الغنم حار رطب لظلاء اليابس فانه بارديا يابس لحم
 البقر بارديا يابس لحم العجل معتدل لحم الخوان البري
 احر وابلس من لحم الخوان الاصل لحم العصا يبر حار
 يابس لحم الطير المائي بارد وارطب من لحم غيره
 الطيور لحم السمك الطري بارديا رطب يبرع الاضفا
 اما البيض مضمرة يبيض للدجاج حار وياضه بارد وكل

بيض ففوتة يابس طيبضه **الفصل الثالث** في اللبيا
الالبان كلها اربعة رطبة الا ان البان القوي ابرد وارب
من البان العتم السمن حار لين الرطب امل حارة الجبن
الطري بارد رطب والحزين حار يابس **الفصل الرابع**
القبول الكوان حار يابس المصل حار رطب الترم حار
يابس الحن ابرد رطب الاسناخ مستدل الحور والبرد
والكرفس حار يابس والطرخون والسفنج حاران
ياسان السلن ابرد رطب الكزبرة اربعة رطبة
الجوجير حار يابس البادروج حار رطب الهنديا بارد
يابس ووقحب الرشاو والفجل حاران يابسان
المنوخ بارد لين الفودج حار يابس البقلة البانبة
اربعة رطبة التلبايا الرسي ابرد رطب والحزني
سنة حار يابس القرع ابرد رطب الساججان حار يابس

الشبك حار يابس واما اصول القبول والفجل حار
يابس قطاع للدهن الكوب تفاح الجوز حار يابس
بجلي الالهضام السليم حار رطب سميع الالهضام
الفصل الخامس في الفواكه الرطب والناسبة اما الرطبة
فالصغار رطب سهل للطبيعة واليقن والرطب والجوز
حارة رطبة الرمان الحلو مستدل الحور والرطوبة والحامض
اريد يابس العناب حار رطب سكتن الدم الحوخ
بارد رطب الكزبي والسفرجل اريدان بالسان حوتا
للعدة الاجاص ابرد رطب لين الطبيعة المسفن
اريد رطب التفاح بارد يابس معوى للمكب البطنج
الحلو حار رطب وغير الحلو ابرد رطب الثوب الاسود
حار لين الالباض مستدل الحرقا والخياردان رطب
واما الفواكه اليابسة فالعناب مستدل الحور عليل

السنتان حار اعتدال الورد الحلو حار لين معتدل
 الفلفل معتدل الحار الجوز حار يابس الخوخ معتدل
 الحرا الحمش الحلو معتدل الحرا الحامض بارد المنقح حار
 يابس الزنجب حار لين الرنتون الاسود حار يابس
 الرنتون الابيض بارد يابس **المصل السادس** الرباعي
 الورد بارد قابض السوسن حار يابس الزنجب حار لين
 البنفسج بارد لين المرزنجوش حار يابس القمام حار
 يابس الفستق والسايفون ما ادين الى الحار وليس
 الحرا حار يابس الفلفل حار يابس الحنظل معتدل
 الحرا القمام بارد معتدل الحنظل الحرا الباسي
 الاخضر حار يابس والابيض معتدل الاسن اريد قابض
 البانج حار يابس الكافور بارد يابس **المصل السابع**
 في اللسان دهن الحار معتدل الحرا ليد من الحوذ

حار يابس من الورد معتدل الحرا واللين دهن برز
 الكمان حار يابس الرنتون اريد يابس من البنفسج
 المرور الرطوبة دهن الورد بارد يابس قابض من
 الساسين والفستق حار يابس دهن الخلان
 معتدل الحرا والورد من الحنظل اريد سوسن معتدل
 دهن الشبلي حار يابس من الحوزك حار يابس من
 الفستق حار لين دهن السيلوف اريد دهن المرزنجوش
 حار يابس من السوسن حار يابس من القمام حار
 لين **المصل الثامن** في الطيب المسك قوي الحارة
 واليبس العنبر الين حارة ولبيا سنة العود الهند
 معتدل الحارة يابس الكافور يابس ابراط وهو
 مركب من حنظل اريد حار بارد والاخر يابس المسك
 معتدل البرد الرعفران حار يابس المسك حار يابس

بسم الله الرحمن الرحيم وما وفقني الا بالله
 بعد از حمد و سبای افزون از خداوند مقدر و مصلو
 و سلامی بیرون از غم و شادمانی گوید را فم این سطور
 عبدالمور محمد بن محمد بن علی الحینی عنی عنها که چون قدر
 و مقدار بعضی از آنها و چاهای دانشی است و بجهت
 رعایت بعضی امور شرعی و اسما ل بعضی اعمال طیبه
 دانشی آنها واجب و ضرورت بنابرین درین باب
 چند کلمه که مناسب حال و مقتضای صیق مجال است مرقوم
 و معروض میگردد و بحکم اشاره واجب الاطاعه
 اعلی حضرت اشرف اقدس ارفع شایر خلاق بنای
 سکندر سبها بر سلیمان جای مورد وقفات نامشاه
 مشمول

مشمول عنایات پغایات الهی محمد قطب این شهریار
 عادل کامل که منت از وجودش بر خلت بر درازا
 فلک بر کرد قطب خویش میگردد بعد از شمس
 نسبت که هم نامت این قطب جهان بنام زنی
 قطبی فلک قدری که گردون با هم دیدن کرانهای دری
 حیزه اندیزه بهرامکانرا جلال با کائنات در نیب و
 زینت دوران نشانی زمین که کهر تابودند رخ
 که روزا ادا م الله تعالی اطلال طلیده و وصف جمیله
 و بر جلیله مادام قطب العنک ثابته و نجم الارض
 ثابته و الافلاک دایره و الکواکب سایره و حیزه
 ترتیب در بیان مطلوبت الحی اراده ذکر آن
 واقع شده است رانده تعالی در هر مقدمه و قضای و قضای

مبین میگردد و مقدم در بیان مجلی از مقصود بدانکه
درین رساله مقدماتیه بعضی اوزان که در کتب
عربی و فارسی از قده و طب در مواضع احتیاج
بخشند مذکور میآیند و مدار بر ذکر آنهاست آنچه
اوزان اصل است که بعضی دیگر اوزان که کمتر در
کتب عربی و فارسی متعارف و در لغت یونان
بوده غایب است در بعضی از کتب طب بنا بر آنکه در اصل
بلغت یونان بوده نقل آنها نموده اند بعضی اوزان
و از غیر آن تیر که کمتر مستعمل میشود در ضمن اوزان
که حاصل ساختن آنها استاره شده اند نشان داده اند
و گوییم تا بهیم و هر یک از اوزان غیر اصل را در ضمن
از اوزان اصل که در دست در یکدیگر مشتق است

بین

مبین میگردد و تفصیل حال در ضمن فضل ان شاء الله
تعالی طویله میآید و الترام واقع شده که آنچه مذکور
کرد و هم از کتب معتبره لغه و قده و طب باشد مثل
صحیح جوهری و قاموس ضروری و ابجدی و مذهب
الاسما و مثل بعضی تصانیف علامه زمان شیخ
جمال الدین مطهر حسینی و شیخ الفقهار الماتخون شیخ شهید
عالمی و مثل قانون رئیس کما شیخ ابوعلی و ذخیره قدوة
الاطباء سید اسمعیل حسینی و جوامع الادویه عیسویه
المطبیین بدر الدین زنجانی و غیر ذلك که ان شاء الله
در اثنا استاره بان غیر تر واقع شود و هر چه از حکوم
میگویم که حسب سوره مقدارها که حاصل ساختن آنها استاره
دوازده است و آنچه در ضمن دوازده مذکور است ان شاء الله

تجربتی خواهد شد ریاضه از دوازده و نسبت وی
و چهل خواهد بود و از دوازده مذکور آنچه کمتر است
مقدم داشته بعد از آن آنچه در ریاضه و دیگر باقی
باشد مذکور خواهد بود و در کربانی سه مرتبه میماند
خواهد بود و اوزان دیگر غیر دوازده هر یک در ضمن
بعضی از دوازده که باو مناسب تر باشد چنانکه
اشاره شد و بالله التوفیق **فصل** در بیان اوزان و مقدار
مشهورتر که باصل ساختن آنها اشاره فرستاده
و در بیان آنچه در ضمن دوازده مذکور آمده ذکر
است **اول** از اوزان که بحسب مشهور در است با اوزان
جنبه است و وزن آن مقدار یکجاست چنانکه در
صحاح و قاموس مذکور است و جو که در بیان

مقدار

مقدار و زنها مذکور شده اند مقصود از آن چیست
که در بزرگی و کوچکی میان باشد **دوم** از اوزان مذکور
طسوج است که بفارسی استو گویند و وزن آن
مقدار دو چوب باشد چنانکه در صحاح و قاموس
و در فرابایدین قلاسی تراکت طب مذکور است
بس جنبه نیم نسو باشد و نسبت او باقی اوزان که
ریاضه بر ویست معلوم خواهد شد **سیم** قراطلت
و آن مقدار چهار جوست چنانکه در قانون شیخ و غیره
خوارزمشاهی ذکر شده و در صحاح و قاموس نیز
مذکور است بس جنبه ربع قراطلت یعنی چهار یک است و باشد
و تسو نصف او و نسبت او مافی اوزان سزاراطلت
مافی معلوم خواهد شد و قراطلت را بمعربت یک یکقال

یعنی کجسته از پشت حصه متعالی تر مدکور است نه اند
چنانچه در قاعده موسی ظاهر است و معهود کتب زکوة باین
مغیر استعمال نموده اند چنانکه در فرائد است را الله
بتوضیح میفرماید سه سود و بنابرین از چهار جوی کمتر است
در وجود حصه از هفت حصه کچو خواهد پست چنانکه
بعضی فقها معتبرین بیان نموده اند و از کلام صاحب جمیع
الادویه جنان ظاهر است که ترا اطباق قیراط بهمان معنی
اولت و پس که چهار جوی باشد در کتاب مدکور باین
عبارت آورده که قیراط در آن یعنی طبیان چهار
جویست و در بعضی کتب طب خزوب نیز در او در آن
بعضی دارو نام مدکور یک کرده و خزوبت می را

در جمیع الادویه و ذخیره و غیره مایه و لینی که در
بعضی بلاد و کن نزد زکران و بعضی دیگر استعمال است
بیان آن از توفیق در می بیشتر و اقریاط که خطا پذیرده و به
جو بیانه نزدیک خواهد بود **چهارم** از روزنها که کج می شود
در اعتبار آورده اند و این است که بهار و آنگ
که سبب آن مقدار است جهت چنانچه در قاعده
وصحاح و غیر آن مدکور است و در بعضی کتب لغت
برین وجه مدکور است که و این نزد اهل یونان مقدار دو
خزوبت و آن بتر بنا بر آنچه در بیان خزوبت کرده
موافق است به کلام صاحب صحاح و قاعده موسی پس نزد
اهل یونان و این بعد از اینست جو خواهد بود و وانی را
پورنها که گذشته نسبت ظاهر است برین وجه که حسب

نسبت یک او خوانید بود و نسو چهار یک او و
 قیراط یعنی ششوز به نصف او نسبت او با وزان
 که هنوز مذکور کرده است را در بعضی ظهوری یا به
 و در بعضی کتب طب ترسیمی یا ترسه مذکور ساخته اند
 و در جوامع و ذخیره مذکور است که آن دو قیراط
 و در دو کتب مذکور و قانون او بولود را و در آن مذکور است
 و مقدار آنرا سه قیراط گفته اند که در آرزو چو باشد
 و در جوامع الادویه آورده که عرما یک نخش است
 از چهار یکش در هم که یکد انگت دینم باشد و در ذخیره
 گفته اند که عرما یکد انگت دینم است یا دو دانگت
 و نیز در ذخیره گفته که ساموتا یک عرما دینم است
 و نزد بعضی سه قیراط و ایضا در ذخیره گفته که نوآه

این کتب در بعضی نسخ
 در بعضی نسخ
 در بعضی نسخ
 در بعضی نسخ

نسبت
 وودا

و دو انگت بوزن زر و در جوامع الادویه گفته که
 نوآه یک مفاقت و بعضی گفته اند که نصف ابرهم
 و این قول بحق و صواب تر دیگر است و در ذخیره
 گفته که ابولوس یکد انگت بوزن زر و در قرابین
 فاصل فلانی مذکور است که ابولوس یک مفاقت
 یا هفت مفاقت و قول دیگر گفته شاید این اختلاف
 نسبت با استعمال شهرها با بارها بناهای مختلف یا
 غیر آن باشد چنانکه در قیراط و بعضی دیگر گفته اند
بخیم از دو آرزو مذکور در ابرهم است که بقارسی در هم گفته
 و آن مقدار چهل هشت جبه است که چهل هشت جرمیانه
 باشد چنانکه در صحیح و قافوس و دیگر کتب معتبره
 نیز مذکور است حضرت شیخ جمال الدین سطرخلی علیه الرحمه

این کتب در بعضی نسخ
 در بعضی نسخ
 در بعضی نسخ

در نوبت بعد از نماز که اگر چه در این مجلس در وقت مختلف
 بوده در اسلام برین وجه فرار گرفته که هر یک در وقت
 دایم باشد که هر دو آنست جوینده است و آنست
 و فرار داد که شرح اشاره فرموده بیان آن از بعضی کتب
 معتبره برین وجه ظاهر شده که در زمان جاهلیت که
 بیشتر از زمان حضرت پیغمبر علیه الصلوٰه و السلام است
 و متصل آن بوده در آن زمان چند قسم درهم بوده از
 آنجا که یک قسم درهم را بطریقی میگفتند که بجهت
 آن بطریقی که بعضی از بلاد نام آن را این قسم
 درهم سبک بوده چنانکه هر درهم سبک بود
 چنانکه در بعضی از آن است و آنکه بوده این درهم
 درهم عیدر میگفتند و درهم فعلی که در بعضی احکام شرعی

همانرا که در
 کسی دو درهم بود
 و بجز درهم

نیز

و که نموده اند عبارت این درهم است و آنست
 بعد از آن درهم سبک و سکن را ما هم جمع کرده
 وزن همه درهم را برابر مقرر داشته اند که
 شش دانگ باشد و نوع دیگر نظر رسیده اما
 چند مقام مقتضی فصل زیاده است ترک نمودیم
 و اگر کتب ظاهر شده که بعد از فرار درهم دیگر که کار
 کرد و در استعمال درهم میان علماء لغت و شرح و طب
 اختلاف باشد پس درهم بطریقی هر دو موافق است
 که اوضح و قاطع است اصل درهم طی در شرح
 هر دو موافق است چنانکه بخش باشد از جنس
 بخش درهم و تو یک بخش از جنسیت و چهار بخش
 و قریب یک بخش از دوازده بخش او چنانکه نیم دانگ

در هم شود و درانی یک بخش است از شش بخش
 او نسبت در هم با وزن که می آید از الله معلوم است
 و با قلابه یونانی نیز در ضمن بعضی اوزان کتب طب
 مکرر شده و در جامع الادویه و ذخیره وزن آنرا
 میست و چهار جو بیان نموده که نصف در هم و قلابه
 مصری را در جامع مکرر کرده است جو گفته که برابر
 در هم باشد و با قلابه اسکندریه را نیز قراظ گفته که
 سرشش جو باشد **نهم** از اوزان اصل
 مشهور ممال است و آن وزن شصت هشت
 جو است و چهار حصه از پنج که آنرا هفت برابر کنند
 و شش جمال الدین عبد الرحمن متعوب ذکر نموده
 اختلاف که در وزن در هم اشاره کرده است
 و نوره

و نموده که ممال در جابلیت و اسلام خلافتی بنا شده
 در این هم مختلف بوده و در اوایل اسلام برومی
 که مکرر کرده و وزن حمل هشت جزو قرار یافته
 و نسبت میان ممال و در هم در کتب معتبره
 لغت و فقه و از طب نیز جویم و جامع الادویه زنجانی
 و خزانه جنین بیان شده که یکدر هم نیم ممال است
 و یک حصه از پنج حصه ممال یک ممال مقدار یکدر هم است
 بخش از هفت بخش یکدر هم است چنانکه در ممال
 مقدار هفت ممال شود و بعد از آن مذکور
 در حفظه واضح میگرد و در بعضی کتب فقه مذکور در
 بیان اوزان مذکور میگرد و بنده قریباً بر آنکه در
 ذخیره و جامع الادویه مذکور است یکدر هم است

این کتب را در بعضی نسخ
 از کتب معتبره
 در بعضی نسخ
 از کتب معتبره
 در بعضی نسخ
 از کتب معتبره

بگردد است و ایضا در ذخیره و جوامع مذکور
آورده اند که بعضی بقدره را بکمال گفته اند و
در جوامع مذکور گفته که چون بنطیعی است از بندت
و در ذخیره گفته که حوزه بنطیعی کمال است و در بعضی از
کتاب طب درخی تیر در اوزان مذکور است
و در جوامع الادویه گفته که آن بکمال است و بر در
جوامع آورده که درخی فارسی در هم است بجز درخی را
عربی ساخته اند و در هم گفته اند و شیخ در قیاس
بعد از آنکه برین وجه بیان نموده که در هم
بکمال است و در آفرین اوزان درخی را بیان
نموده که کس اولولوت و هر اولولوت
قیراط است و هر قیراط را چهار جوه گفته اند چنانچه
مذکور

مذکور شد پس درخی بنا برین بیان بختا دو دو بنویسد و است
اعلم و در ذخیره باین عبارت که درخی کمال است و در
بعضی که در هم است و نیز در جوامع مذکور آورده که فلان
در معال است و حای الکبر است مثال و حای الصغیر
در معال است و در ذخیره تر گفته که حای الکبر مثال است
و حای الصغیر مثال است و در بعضی اوزان طب جوهر مذکور
در جوامع مذکور و بعضی دیگر از کتب طبیه آنرا آورده اند
سه حصه مثال بیان نموده اند **نهم** از دوازده شکر تر
است راست که در کتب طبیان تریسار مذکور
و حای صحیح و قیاس کس تا در اجزاء مثال بنم گفته اند
و حای جوامع الادویه گفته که استار شش در هم
دو دانگت یا چهار مثال دهم بیان استار برود مذکور

علم

از آنجست است که بحاج در هم و مغال هر دو معلوم شود
در قافون ترهین وجه مذکور است و صاحب ذخیره
در بیان بحاج مغال نموده موافق کتب مذکور آورده
اما بحاج در هم فرموده که استارشن درم و دو
دانگ و تحقیق آنست که کشش درم سه حصه از
هفت حصه بگذرد و قافون ترهین در بیان اوزان
طب مذکور میگردد و در جوامع الادویه آرازشش درم و نیم
گفته و نیز در جوامع آورده که بطل شنش در هم است و شیخ
در قافون فرموده که بطل دو استار است و صاحب ذخیره
گفته که بطل هفت درم است و ترهین بعضی دو استار است
و جزوه مطلقه بنا بر آنچه در جوامع الادویه و ذخیره ترهین مذکور است
در درجیات و در هر دو کتب مذکور این ترهین شده

سزید

که نزدیک بعضی چهار مغال است و جزوه بلکه کشش
درجیات و فونه را در جوامع مذکور چهار مغال گفته و
تلفه را گفته از سخنان و اغل بقدر چهار مغال است
و از دارو یا بقدر یک مغال و ایضا در جوامع گفته که
نمک اصابع و کلام اطباء و درجیات و ما تخله الکف
سن درجیات و در قافون فلانسی ترهین وجه
مذکور است و قوله که از اوزان مغال مجرد
و گن است کای در وزن بدو است و چنان در جوامع
آمده و بجهت تفاوت جرمها در بزرگی و کوچکی کبر ازین جرم
کاهی بکنند جرم بیشتر موافق بوده بنا بر آنکه دویت وینا
و در جوامع بکنند بکنند جرم و در قافون خواهد بود
و بحاج مغال در هم و نیم درم و در **ششم** از اوزان
مشهورتر که سابقا اشاره بان واقع شده و قیسه است

که از اوقیه نیز گویند و اوقیه بنا بر آنچه در صحاح و
قاموس مذکور است یک استمارت و در بخش از
سببخش یک استار و در ذخیره و جوامع الادویه بخانی
چنان مذکور است که اوقیه بحباب مغال مغال و عم
و یک ب درم ده درم و پنج بخش از مغال بخن کیدرم
و عمده الاطباء المتأخرین مولانا نفیس الدین تر در بحث
فولنج از شرح اسباب و علامات موافق این ذکر
مموده و آنچه از ذخیره و جوامع الادویه شرح اسباب
نقل شد در حساب موافق است با آنچه در جوامع ده امس
مذکور است و در صحاح این تبر گفته که اوقیه در حدیث
بمعنی جبل درم واقع شده و در زمان گذشته
انجمن بوده اما درین وقت آنچه در میان مردم متعارف است
مدار استعمال اطباء بر آنست یک اوقیه شان

بوزن ده درم و پنج حصه از مغال حصه کیدرم است و
این یک استار و دو حصه از سه حصه یک استار است
در صاحب کتاب مذهب الاسلام گفته که اوقیه
تر و یک طپان در وزن کران ده درم سنگت و سخن
موافق است با آنچه از کتب معتبره اطباء نقل شده
بطریق مجین گفته باشند و در بعضی کتب طب ذابون
تر مذکور مذکور است و در جوامع زنجانی گفته که نواکوس
یک اوقیه و نیم است و شیخ درقا لوزن رموزده که ذابون
از روض زنبون دوازده درم است و از شراب یک اوقیه
نیم درم و نشت است و در غل دو اوقیه در ربع است
و اکونان نیز در بعضی اوران مذکور است و درقا لوزن و حص
نقل از بعضی کتب آرا سازده درم گفته و در ذخیره و
قرامان نقلی مذکور است که اکونان هم در کتب نقل شده

در اوران ۳

و هم در روزی کس مجده در هم آید در روزی هشت قراط
و در جمیع الادویه تر لفظ مذکور را ذکر نموده و گفته نموده
در حی است **نهم** از دوازده مشهورتر که اشاره شده رطل
است رطل را صاحب صحیح و قاسوس دوازده اوقیه
گفته اند و بنا بر آنکه در میان اوقیه گفته که ششم دوازده اوقیه
بجای معال میشود و کوبیا معصود صاحب قاسوس صحیح
از رطل که بر وجه مذکور بیان آن نموده اند رطل عراقیست
که در بغداد و آنکه در سخیل بوده زیرا که رطل مدنی و کبی
زیاده برین بیان شده و این است در اشاره هر دو
مخالف است و سخیل در قانون نموده که رطل سبب است
و بیان شیخ تبر با رطل عراقی برابر می آید و صاحب ذخیره
گفته که رطل بغدادی دوازده اوقیه بود و سبب است

در معال ۴

و نیز

و نوزده معال و یکصد و بیست و هشت درم و چهار سبب کبدرم
باشد یعنی چهار حصه از یکدرم که از هفت بخش برابر کنند
فصل مذکور اشارت به بیان رطل بجای اوقیه و بجای
است و رطل بجای معال و بجای درم اگر در حکام
صاحب قاسوس صحیح انقدر تفصیل بنویسد اما این فصل
بباید آن را بر هفت و در جمیع الادویه رطل را
بجای معال موافق ذخیره نوزده معال بیان نموده اما
بجای درم یکصد و بیست و هشت درم و نیم گفته و
سخن صاحب ذخیره درین باب صواب می نماید مگر آنکه
بیان صاحب جمیع بجای کفایت است کلام معتبرین
اهل لغت و کاتبین اطباء در بیان رطل و قیاس رطل را
در کتب فقه در مواضع متعدده مذکور است و نیز از جمله در

محقق کتاب که بملاقات نجف مفرز داشته اند که
آن مجلس عیش و بان آن برین وجه نموده اند که یکبار در
رطل عراقی است و رطل عراقی در کلام فقهاء عظام
چون حضرت شیخ جمال الدین مطهر در کتاب تجرید شیخ
معدا در شرح و شیخ زین الدین در شرح لمعه یکصد و
سوردهم بیان شده و بحساب مفال بود و یکمقال است
برین رطل عراقی محقق فقهاء اند که بیشتر از آنست که اهل
و معتبرین اطبا گفته اند که بقضاء عظام با عتبار زمان
حضرت پیغمبر و بعضی ائمه علیهم الصلوٰه والسلام بر وجه مکرر
بیان نموده باشند و در بعضی دیگر از زمانها کمتر اذان
بوده باشد چنانکه اهل لغه و اطبا گفته اند و در کلام
فقهاء و رطل دیگر غیر از عراقی کما ج مکرر مذکور است

کر کله

که در کلام اطبا ذکر آن بنظر رسیده و آن در رطل عراقی
رطل کی است و یکی مدینه رطل کی دو برابر عراقی است
و رطل مدینه را یکت و نیم رطل عراقی بیان نموده اند
چنانکه یکت رطل مدینه یکصد و هفتاد و پنج درم باشد
و در شرح نصیح باین نموده و رطل عراقی بنا بر قیاس اطبا
و اهل لغه هرگاه قوله معارف دکن در دست و پنجه و
و در میانند باشد چنانکه است ره بان واقع شده
برین تقدیر یکت معارف دکن است و در درم و چهارم
از عت حصه یکدرم و بنا بر قیاس فقهاء رطل عراقی را
جز اعتبار قوله بر وجه مکرر باشد یک رطل عراقی یکسیر است
و چهار درم و اندک و در بعضی از کتب طب طویون یا طویون
در اوران مذکور است و در ذخیره و جمیع الادویه مکرر است

که آن وقیه است همچو تو طولی و تو طبل نهاد و در سطل
و اینجا در جوامع الادویه آورده که ناطق نصف رطل
و سطلون کبر و وقیه است و سطلون صغیر
در حی است و بیان سطلون کبر و صغیر در قانون و ذخیره
بترهین و چه شده و نیز در جوامع مکرر در قرابین
قلانی غیرها ذکر نموده اند که سکر صغیره سه وقیه است
و سکر کبره که آنرا صد فیه نیز گویند و وقیه است
و سکر مطلقه شش استار و چهار بکت استار
و صاحب ذخیره همان فصل اشاره نموده اما یکجا
سکر کبره مکرر ساخته سکر بزرگ و سکر مطبوخ
و سکر کوچک را بوجه مکرر بیان نموده و سکر
و سکر طرف و چنانچه حاصل است که بزبان و سن

آزرا

آزرا سکر بگفته اند صاحب ذخیره بهمان عبارت بیان
فرس بیان نموده بعد از آنکه لفظ مذکور را عربی
ساخته اند سکر گفته اند در جوامع الادویه و بعضی دیگر از
کتاب عربی عبارت سکر شعی شده و تولوی نیز در
اوزان کتب طب مذکور است و شیخ در قانون گفته
که آن از روغن زنبون نه اوقیه است و از شراب در وقیه
و از عمل سبزه اوقیه دینیم و در جوامع الادویه بترهین
تفصیل مذکور است **هم** از وزنهای متعارف گفته اند
که باصل ساختن آنها اشاره شده من است که در زبان
عربی متاخر آمده و من بنا بر آنچه در صحیح و فاکس و
مهدب اللغه مذکور است در طبلت و کلام طبایع خیرین
بترهین موافق است شیخ در قانون فرموده که در سطلون

صاحب ذخیره من را بحاجت درهم دولت و بجا به هفت
درم و یکت بخش از هفت بخش بگردم گفته و بحاجت ل
یکصد و هشتاد و شش و یک رطل در طالع عبد اوی گفته
و بحاجت استار چهار و یک رطل و بحاجت اوقیه است و چهار اوقیه
پان نمونه در جوامع الادویه بحاجت تیرم و افی همین فصل
مکرر است در ذخیره من اوی را است و یکت اوقیه گفته
و من الطالقی و مصری را شازده اوقیه و در قرابا بن
قلانسلی از قرابا بن چنین نقل نموده که من اوی است
اوقیه است و شیخ در قانون تیرم و بصر گفت برین وجه
نقل نموده و ایضا در قرابا بن قلانسلی مکرر است که من یک
دولت و نصفت در هم است و من الطالقی و مصری شازده
اوقیه است است بیان من که در کلام اهل لغه و طب

مکرر است

مکرر است و در کلام فقها پان منظر هفت و در
فقه مدرک که پان است بر این کلمه یا نزدیکت ما ن
بغریب بحق زکوة مال و نظره و مغرب بعضی گفته
و غیر آن ترم که میارزند و مد بنا بر آنکه در صحیح و غیر صحیح
مکرر است و در طالع است و معتبرین فقها چون
شیخ جمال الدین مطهر در ارشاد و شیخ سید زکریا
در روس مد را در طالع و ربع عراقی پان نمونه اند پس
هر مد بنا بر قول فقهای عظام دولت و لوز و در رسم
حوازه بود چنانکه از باب رطل عراقی مخفی است در دروس
نصیح مان تیرم نموده و بنا بر تفسیر و بیان اهل لغه یک مد
دولت و بجا به هفت درم و یکت بخش از هفت بخش بگردم
ست به اختلاف مکرر که در پان مد معلوم بحاجت یا نه یا

امرویکر باشد چنانچه در رطل نیز اشاره باین واقع شده
و صاحب قاموس رپان ندآورده که آدمی که دست
و انگشتان او در بزرگی و کوچکی میان باشد هرگاه هر
دست خود را از غله رسارد چنانکه انگشتان دراز
کرده باشد مقدار چانه مذکور است که مد باشد و خوبی
مموده که نیز بجز بموده ام موافق یافته ام و جامع این سه
گوید که آنچه صاحب قاموس آورده و در عویر بجز بموده
لاحظه آن واقع شده در برخی و ذره و بعضی هم
آنچه گفته طاهر شد و مقدار مذکور کمتر از رطل بود بعضی
تردیک بر ربع سیر از رطل کم طاهر شرح بعضی این کمتر
آنها آنچه گفته در کسندم بقدر موافق است چرا که مقدار کمندم
که هر دو دست را از آن خوب پر کنند کار دو سیر در دو توله

و کاهر

و کاهر اندکی ازین بیشتر و کاه اندکی کمتر ظهور یافت
و دو رطل نیز باین تردیکت چنانکه سابقا بیان شده
بس اگر در رپان صاحب قاموس اندک تفسیر و تفسیر
می بود اول و او صبح بود و از جمله اوزان تردیکت بن
که در کتب طب ذکر نموده اند در وقت و در جمیع
الادویه رجالی و دورق را سه رطل گفته که یکم نیم باشد
و شیخ در قانون از بعضی کتب نقل نموده که دورق
رطل و قسط عمل دو رطل و نیم است و صاحب فخره
گفته که قسط انگشتان تردیکت اهل یونان یک رطل است
و تردیکت بعضی یک رطل و نیم است و کوز که عبارت از
کوزه باشد از آن تر سه رطل گفته و نیز در جمیع مذکور آورده
که کوز الدنیز چهارده است استار است و کوز الطل در پنج

سید بابت نشت استار است و نکر گفته که
 تا بین بیت و پنج استار است و حصه و ضربه نوزاد
 جوامع الادیبه بیان مخر تا بین نموده تا پنج درقون
 از بعضی کتب برین و بعضی نموده که تا بین پنج استار
 و میت دریم و چهار و لولون و بیان او لولو گفته
 و هم درقون نقل نموده که ابان غسل در طلبیم
 و ابان روغن یک موزیم است و تیر درقون غسل
 فرموده که قسط نزد اهل روم نه طلب و هم کس
 بس مسا و قیه باشد و قسط الظالمی یک
 رطل و نیم است و مخر الظالمی و مصری شانزه
 و قیه است و تیر درقون از بعضی دیگر کتب نقل نموده

سید

که قسط از روغن زیتون شانزه اوقیه است
 و از شراب هشتاد طلت و از غسل یکصد رطل
 و فلانی در قرابا وین خرد گفته که قسط روی کطل و هم
 و بعضی گفته اند نمت اوقیه است و قسط مصری شانزه
 اوقیه است و قسط الظالمی تیرا سخن است و قسط ظیری
 میت و چهار اوقیه است و در جوامع تیر در قسط نوزاد
 یک رطل و نیم نیمه آنچه از قرابا وین فلانی نقل شده که
 نموده **یا دریم** از دوازده وزن که باصل باطن آنها شانزه
 رفت یکد است و در بعضی کتب گفته که آن چنان است
 که در عراق معروف است که با موصوفه عراق عرب باشد
 که بعد از او را بچند است و کلبه بنا بر آنکه در صحیح در آن کس
 محقق شده چنان است بقدر یکم و نصف سخن از بعضی

که از این جهت بخشن بر این کنند و از کلام صاحب
و غیره که در بیان قیصران شایسته نقل فرمایم نموده
مستدرا بگوید که در ذمه بجا است کیده و گذشته
موافق صحیح و قاضی موسی بر می شود و از نظر حضرت مکرر است
سابقه نسبت ادبانی اوزان ظهور می نماید و بر این
بتر در بعضی ارکت طلب مکرر است و در جمیع ادب
گفته که آن مستدرا در دست است و نیز در جمیع مکرر است
که جوهر صیغ جها ر قضا است و جوهر مطلق است و چهار
قطر و معنی قطران شده و حسن تر در اوزان
کتاب طلب مکرر است و شیخ در قانون نموده که
حسن ازین نیز طلعت و از شراب ده طبل
و از غسل میت و سه رطل و نم و صاع یتر چانه است

که در وزن

که در زمان حضرت پیغمبر علیه السلام صلح بوده و در بعضی
احادیث ترمذی ذکر کرده بنا برین فقها در بعضی جهات
کتاب فقه ذکر و تحقق آن نموده اند صاحب صحیح و قاضی
صاع را چهار مد گفته اند و غیره در صحیح و قاضی موسی
رطل بیان نموده اند بنا برین صاحب هشت رطل خواهد بود
و در فراباین قلائسی تراکت طلب صاع را چهار مد
بیان نموده و غیره در اول وقت و طلب تدریس بیان
کرده اند آنچه قلائسی در بیان صاع گفته موافق صحیح و
قاضی موسی خواهد بود و صاع منتهی علیه الصلوة و السلام در
کتاب معتبره فقه چون ارشاد و در روس غیرها
جنانی میخشد که چهار مد است و چون بنا بر قول فقها
اما میوه دو رطل و ربع عراق است چنانکه سابقا

تحقیق شده پس صاع نرطل عراقی باشد و بحباب
 در هم بکوزد و یکصد و هفتاد و هشت می شود همانکه شیخ
 شهبند در کتاب دروس در مجرای روزه فطر بیان
 نموده باین عبارت که الواجب صاع و زنه
 الف درهم و مانیه و سبعون درهما نرطل بحباب
 مقال شصده و نوزده مقال است و بحباب
 و شش هزار و یکصد و شصت جو جو از هر صاع که
 در روزه فطره بکوت هر کس مقدار یکی اران دادن
 واجب است نرطل اما بینه این صاع است
 و شرایط و بعضی فضیلت که درین باب
 در محل حمزه مذکور است و قدر این صاع بحباب

سیر

سیر معارف دکن بنا بر آنکه در تحقیق و بیان توله
 مذکور گردیده سیر است و بهفت توله الا سیر
 بکند روم و حنظل در جویا قفا و تلمیبات بنا بر آن
 جو بیانه که در توله اعتبار نشاید از هر یک که در آن
 قفا و تلمیبات که در این جهت در صاع سیر بحباب
 مذکور اندک تفاوتی بکمی بازاید و تلمیبات که در آیه
 بس رعایت جانب احتیاط در ادای هر یک مقتضی
 است که بکوت هر کس موازی ده سیر دهند سیر
 معارف دکن و بنا بر تحقیق که در صاع سیر در با
 صاع بنی صلی الله علیه و آله از بعضی نقل نموده و گفته
 که تحقیق مذکور در سیر صحیح و روانی نیست ام
 صاع سیرانقدر غنی شود که مذکور است اما استوار در مثل این

ابواب بر قول فقها را نامیده است و تحقیق حسب
 قاموس که سابقا تیرا اشاره بان و تالیف شده
 برین وجه است که صلاح بنی القدر است که ادبی
 که دستهای او در بزرگی و کوچکی معنی باشد
 چهار مرتبه هر دو دست خود را پس از آن
دوایم ازان دوازده وزن که باصل ساختن آنها
 در مقدمه رساله اشاره نموده ام که است و مگو که بنا
 بر آنچه در صحیح و قاموس مذکور است چنانچه
 بعد از یکدیگر معلوم شده و در بعضی
 لغت مذکور است که مگو که چنانچه است بقدر صلاح
 و نیم و ایضا بقدر کلمات و این سخن محمل
 نظر است و جز نسبت کلیه مادران سابقه

مغز

ملاحظه شود نسبت مگو که نثر با وزن سابقه و صریح
 می باشد چنانکه مگو که پنج فقره و پنج حصه از یکین
 سود که آنرا است حصه بررا کند و این بازوه
 رطل در ربع از رطل عراقی شود و برین قیاس و قیاس
 نیز از جمله چاهنهای بزرگت در صحیح و قاموس گفته
 که آن ممت مگو که است و صاحب دخره گفته که نثر
 چنین بزرگت و این ممت مگو که باشد و بکلیه
 چهار کسید است و بنا بر آنچه از کتب لغت و طب در
 بیان صحر معلوم شده یک صحر بود رطل عراقی خواهد بود
 و قطار نیز از جمله وزنهای بزرگت که در طب و غیر
 نیز محققان آن نموده اند صاحب صحیح گفته که بعضی گفته
 قطار یک هزار و دو سب او قبیه و بعضی گفته اند یکصد و

ضمیم را سه بار
 ضمیم را سه بار
 اندیشه کرد آن با غم سناشش بیست کرد

بیت رطل است و بعضی گفته اند که قطار افتد
طلاست که یک پوست کا و ازان کپشند در صلاح
ان تر گفته که قطار را غیر ان تر گفته اند و الله اعلم
و در جمیع الادویه حکمی و دوزخه و در قرابا دین
قلانسی در بیان معنی قطار همین قدر مذکور است
که یکصد و بیست رطل است شاید ترا اطا در غیر
اممخستعل نباشد و طایفون تر در رهنمای
بزرگت که در کتب طب مذکور است در جمیع کتب
و قرابا دین قلانسی و دوزخه گفته اند که یکصد و بیست
و پنج رطل از رطلی که هر یک دوازده اوقیه باشد
و همین تر از جمله دوزخه رهنمای بزرگت که در کتب

مذکور

مذکور مذکور در جمیع این در قانون و جمیع الادویه و دوزخه
برین وجه بیان شده که شش رطل رومی است
و بنا بر آنچه شیخ در قانون فسطوی رومی را بیان نموده
که بیست اوقیه است و سابقا مذکور کردیم که همین مقدار
یکصد و بیست اوقیه خواهد بود و در وقت الطالقی هر از
اوزان بزرگت که در کتب طب ذکر نموده اند در
قانون و دوزخه و قرابا دین قلانسی و در ورق الطالقی را
همین جویین گفته اند و بنا بر آنکه در بیان جویین دانسته
دورق الطالقی هر ضد و نضت اوقیه خواهد بود و در وقت
تراجه اوزان بزرگت که در کتب طب مذکور است
نصاب غده که آرایش و سوز برای و جویین
رکوة مقرر داشته اند مذکور میگردد و در وقت دار صلاح

وفا موسی گفته که مقدار شش صاع است که در تب
 چهارده روز از این معارف بعضی ولایات دگر است
 عن الآفات والفتن حواهد بود بنا بر آنکه مقدار قنبر
 صاع دگر نموده اند و سبق ذکر یافت و بنا بر آنکه
 اهل لغت در بیان صاع گفته اند و آن ستر که شش و سق
 بحاجت دکن از آنچه مذکور شد جزوی کمتر شود و الله اعلم
 و در سق بمغنی مقدار بار یک شتر سه آمده است که در
 در صحیح وفا موسی مذکور است در صحیح از بعضی علماء
 گفته نقل نموده که در سق مقدار بار یک شتر است و در
 مقدار بار یک شتر با قنبر است آنچه بدین
 ذکر و بیان آن در بعضی از روی استخراجه الترمذی
 منه سبحانه و لا اله الا الله التوکل فی کل الاحوال

خانه

خانه در میان فادجه بند که ذکر آن درین مقام مهم
 و مناسب است و دانستن آن بختی رعایت بعضی
 از احکام شرعیه کای لازم و وصیت فایده اول
 در بیان شیخ وزن از سنک یا هر چه مغز کما
 که بیان شیخ فی المکسینی دیگر جهت وزن و غل سانه
 از یک تا صد از هر قسم وزنی که این شیخ سنک یا
 از آن قسم مغز داشته باشد وزن اجناس فلان
 نمودن مثلا اگر خواهند که از یک درم تا صد درم به
 شیخ سنک معنی که از درم مغز ساخته باشد وزن
 توان نمودن شیخ وزن از درمهای درم که مذکور میگردد
 نموده از سنک یا این یا غیر آن در دست گرفته
 برین وجه یکی هجده یک درم دوم بعد از درم سوم

بقدر نه درم چهارم بقدر سبب و هفت درم پنجم بقدر
 شصت درم و هفت این پنج سنک حاضرند باین شیخ
 اگر بگذرد ماصد درم وزن توان نمود مجموع پنج سنک
 مذکور است و اگر خواهند پنجم درم را نیز جدا وزن
 توان نمود یا بر بعضی از آنها در درهما که از یک ماصد تا
 شش یا که بی زیاد کرده در پنجم درم حاجت باشد
 بنا برین یک سنک پنجم درم بر پنج مذکور اضافه نمایند
 که مجموع شش سنک و مبالغ دستار و توله و مثال
 آنرا نیز اگر خواهند که از یک ماصد به پنج سنک
 معادن وزن توان نمود پنج سنک را از این قسمتها برای
 قیاس که در میان درم مذکور درست باید نمود
 بلکه می تواند بود که بعد از وزن سبب که مبالغ

و صد درم وزن

ستاره

دستار و توله و بعضی دیگر درم و از مبالغ سنک
 مذکور که از درم درست کرده باشد بسیاری از وزنهای
 مبالغ دستار و مثال آنرا که از یک ماصد تا شش
 باشد وزن توان نمود و اگر خواهند که تحقیق این
 نمودن بعضی هستند از آنکه غمرا آن شیخ وزن معمر را
 مبالغ پنج سنک روشن کرده و در وزن مایه زده درم
 مثلا مایه که سبب هفت درم و درم را در یکجا
 قرار دهند و در جانب دیگر که حسن مطلوب سنک
 نه درم و سه درم گذارند بعد از آن این سه درم همین
 مطلوب وزن پست و هفت درم را برین وزن
 مطلوب در میان مازده درم خواهد بود و اگر خواهند
 که شش زده درم از جنسی وزن همین در جهان باشد

که سنگ است و صفت ارم که ششم برونه سنگ
 بکدرم باید که باشد و با عمل را که در روزن مازده ارم
 مذکور بجای آورد برین تقدیر حسن مطلوب که در یک
 رازوه با سنگ نه درم در سه درم گذاشته باشند
 شانزده درم بر است چنانکه بعد از آنکه ک
 معنی است و برین قیاس امر نمود مافی و زنها که از صفت
 ع مکرر باشند و در ضمن صد حاصل باشند
 حج و کرسی و نج و غیر ذلک و الله اعلم فانه دوم در
 بیان سی و دو شرح و برید و غیر آن که در بیان قدر است
 و ایها مذکور میگردد و دانستی مکررات از جمله امور است که
 بجهت امور غریبه که می هرز است میل که کمتر از شرح
 در بر است پیش از هر لغه تقدیر صاف است که در این

سرور از آنجا که برادر آید الله که عظمی تو بیل یک بدیدار بجای ارم از روز
 رخصه که در شکر یا در روز خطا در حق ما باشد با کوه خنی یا هم که در کوه

هموار نظر مردم که در دیدن آنان صورتی باشد و
 بسیار چیز من شتر باشد تا با آنجا تواند رسید و
 صحیح و قاطع و منسوب لغت و در بعضی کتب معتبره گفته
 تیر برین وجه مذکور ساخته اند و شرح برین الدین علیهم
 در شرح تراجم و رسیدن نظر را که مذکور است چنانکه
 که بسیار در دیدن مذکور بوده و از آنوار غرق توان کرد
 و این نیز گفته که نظر مردمی مستقیم است که بطرف آن در بین
 میانه باشند چنانکه شانه و غیره است و نشان که در است
 و نهایت این قدر ^{مستقیم} تر و بیشتر است چنانکه در شکل هر دو طی در
 بعضی راهها و غیره بسیار میانه آنرا میل مکنند اند
 و مستقیم اند از غلظت مکرره معدوم صافی که بعد
 یک میل است معلوم می کنند و چون قدر میل را اوجی که

الحمد لله الذي
اخرجنا من الظلمات الى النور

که بهنای بی انگشت بقدر معرفت جرات که آید
بهنای میان آینه اسب که بگر منصل سار و بوضوح
شش جو گفته اند و نیز در شرح لمحه مذکور است
که بهنای هر جو بقدر معرفت است از اسبان با پیش
که به فارسی فرسنگ گویند بحساب میل
سه میل است چنانکه هزاره هزاره که باشد
بگونی که معد آن بان شده صاحب قورس
گفته که یک فرسخ سه میل است یا
دوازده هزار ذراع یا ده هزار ذراع لیکن از کلام
فقهاء امامیه در بیان فرسخ ده هزار ذراع جا
بنظر رسیده در قواعد و تراجم و بعضی دیگر
گفتند اول مرتب وجه مذکور است که فرسخی

میل

ع
له

میل است و هر میلی چهار هزار ذراع و در کتب لغت
تبر بفرار قاموس است در فرسخ ده هزار ذراع
بنظر نیاید برید بقدر دوازده میل است چنانکه
در صحیح مذکور است پس یک برید چهل و هشت هزار
که خواهد بود که چهار فرسخ باشد و موافق این در
کتب فقه چون تراجم و بعضی دیگر کتب نیز مذکور است
چون علی فرسخ و برید معلوم کردید باید دانست که
سخری که یک کلمه است نه هفت در آن سفر دوازده ماه
در رمضان بنا داشت و نماز چهار رکعتی را در وقت باید
کرد تا بشنا بطوریکه در محصل خود مذکور است بر فقهاء امامیه
ساده که مسافت آن سفر که قصد نموده اند است فرسخ یا
ازین فرسخ که چنان شد و غیر فرسخ فرسخ مذکور

بجای میل بیت چهار میل و بجای برید و برید
از جهت بیان سافت معجزه در باب فصر غار و
روز در کلام فقها کای برین وجه واقع شده که
دو برید است که بیت و چهار میل است صاحب که
در کتاب شرایع ذکر نموده و حجتی در سافت
بجای ذراع نوادشش هزار ذراع است چنانکه
شیخ المناخرین شیخ المناخرین شیخ المناخرین
در لحد و شقیه فرموده و چون فرسخ در بیان شده
سافتها بیشتر مذکور است که در کلام اکثر فقها بیان
سافت مذکوره بجای فرسخ واقع شده چنانکه
در قواعد در بیان سافت مذکوره فرموده که
در فرسخ است و هر و سنجی دوازده هزار در است

و هر ذراع

و هر ذراع بیت و چهار انگشت است و سافت
سافت مذکوره سافت مذکوره سافت مذکوره
فایده سافت در بیان وزن و ساحت کراب که در
آن تیرک است که بجهت رعایت ساری از
احکام تخریب ضروریه کراب که بنا بر استمار
معین علامت را سافت بجای طلا ساره بیان
واقع شده و از آن باعتبار وزن که در آن
بیشتر و خلاف کرات برین وجه که کراب
در هم یکصد هزار در هم و بیست هزار در هم
و سفتش هزار در هم است و بجای سافت یکصد هزار
سافت و نه هزار و دو سافت سافت است وزن کراب
در دو جزو که در سافت معذرا و عدیه از جمله در کتاب فرسخ

و بعضی دیگر گفته اند که هرگز از آنکه در حقیقت
حال معال در درهم همان است که در کلام فقها معتبر است
و اهل شعر و غیر هم سابقا در بیان آنند و اگر چه اینها در وزن
که آب بسنگ متعارف بعضی ملا و دکن و سیخ است
بیان آن برین وجه است که هر کجا یک توله است
دکن چقدر هم و یکد انگ و پنج توله علمای را باشد
چنانکه سابقا مذکور کردیم بنا برین محسوس که صد
هزار در هم و ده هزار در هم و شش هزار در هم
که در بیان وزن که آب فقها مذکور است خدا الله
معداری فرموده است بر دو توله سنگ
متعارف دکن باشد یا یک درم و پنج درم توله
علمای بر آن پیرانند و محسوس که صد هزار معال

در معال

نه هزار در آب معال تیرمین قدر میشود بی باور
و نقصان چنانکه بعد از ملاحظه حساب بر وجه
صواب و وضع طبع هر چه باشد لیکن در ستار توله
بواسطه تفاوت جو یا که در وزن معال در هم
ملاحظه میشود و جز آنکه زیادتی و نقصانی متصور است
چنانکه در تحقیق صاع مذکور شد و اینست از جهت
کافی معیار که در وزن و استوار از آن معیار
مستوی در توله اندکی کم یا زیاد آمد و در بعضی این
معیار را بعد از ملاحظه و استوار از هر
شدن اندک تفاوتی که انشای شده که در چهار
بیت و الله اعلم آنچه مذکور شد و بیان که است
بحساب وزن و جز همیشه وزن نمودن میرست پس
طریق دیگر در میان کرده که نموده اند که بغير از وزن

نمودن ترصیفت حال معلوم و آنکه در آن طریق
 ساحت است که از بعضی احادیث معلوم می شود
 و طریق ساحت که بیشتر علماء را میسر است اینست که
 که آب آفتدرا آبست که غیر آن مجموع در جای باشد
 که پهنای آنجا یکو جب و عمق آن یکو جب برابر شود
 مجموع آب در آنجا مقدار جمل در دو جب
 و هفت بخش باشد از یکو جب که از آنست
 بخش بر آنکه سده و پان این بخش است که در سب
 که در میان مقدار که بیشتر از آنها معتبرین با آن علم
 نموده اند برین وجه واقع شده که که آب آفتدرا
 آبست که در در از بی و پهنای عمق هر کدام یکو
 نیم باشد و غیره قدر مذکور در ابقاع در ضرب و نسبت
 اهل حساب ملاحظه نمایند که سب آفتدرا شود

که مذکور

که مذکور گردید و طریق ضرب و نسبت که درین باب
 مشهور است خانت که حجر از جانب طول عرض که
 هر یک سه جب و نیم بود سه جب یکجا سب را در
 و جب دیگر جانب ضرب تا نیمه و جب سب که در
 بعد از آن چون سه جب را در نیم که هنوز ضربی در آن
 واقع نشده ضرب تا نیمه یکو جب و نیم حاصل می باشد
 بعد از آن در جایی که ضرب او واقع می شود
 و جب از آن برده شده ضرب کرده بودیم چون سب
 نیز که در آنجا سب بود ملاحظه ضرب او در سه جب
 جانب دیگر تا نیمه این ضرب یکو جب تا نیمه حاصل می باشد
 بعد از آن چون سب و جب یکجا سب را در سب و جب
 جانب دیگر ضرب کنیم بنا بر قاعده حساب این

ضرب ربع و جب حاصل است پس از ضرب یکی از
 سه وجه و نیم جانب طول عرض در جانب دیگر
 دو اوزده و جب در ربع حاصل خواهد بود پس این
 محسوس را در سه و جب و نیم که در جانب عمق
 داشتیم و هنوز در حفظ ضرب نسبت باقی مانده
 ضرب می نماید برین وجه که اول دو اوزده و جب را
 از جمله اوزده در ربع مذکور در سه و جب از جمله سه
 نیم عمق ضرب می نماید از ضرب مذکور سه و اوزده
 حاصل خواهد بود که سی و شش و جب باشد از آن
 دو اوزده مذکور را در نیم و جب عمق ضرب می نماید بنا
 بر قاعده حساب شش و جب حاصل این ضرب است
 که با کوشش و جب که حاصل ضربهای باقی بود مجموع

جدا و شش

چهل و دو و شش بود بعد از آن که ربع که در حاصل ضرب
 طول و عرض را با ده و شش آن را در سه و جب عمق
 ضرب می نماید حاصل این ضرب ربع و جب است که شش
 بخش باشد از یک و جب که آنرا شش بخش برابر کرده
 آن ربع را در نیم و جب عمق نیز ضرب نمودیم در آن
 نیز ضرب می نماید حاصل این ضرب شش و جب است
 یعنی هشت و یک از یک شش که شش بخش شش که شش
 این حاصل بود هفت و شش و جب خواهد بود که بعد از حاصل
 دو و جب حاصل شد پس مجموع آنچه از ضرب شش و شش
 هم عرض سه و شش و نیم عمق حاصل کردیم که دو و شش است
 و هفت و شش از یک شش بعد از هفت حصه از جمله یک شش
 که آنرا هشت حصه برابر کرده موضود از ضرب شش و شش
 حاصل حاصل بود و آنست که دو و جب که در بیان

تضرع الله وفتح قلوبنا
المؤمنين بالحمد والابتناع

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
لِحَمْدِ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةِ وَالسَّلَامِ
عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ أَجْمَعِينَ **أما بعد** فإنه چون حضرت
حضرت محمد صلی الله علیه و آله را امیر
بود که فی اعتقاد بان دعوی دین داری
حضر کفار بود چنانکه از اکابر علمای امامیه
رضوان الله علیهم سید مرتضی عالم الهدی
بعد از آنکه یکی از علما و فضیلائی روزگار
محسن **محمد بن ناصر الناصر الحسینی**
علیاً و آری رسید برده که چه میگویند باید
در حق کسی که معتقد حق باشد بنامه

و بجمع

و بهیح حق را از بابت وجود واجب الوجود
وصفات ثبوتیه و سلبیه و حکمت و
نور و اقامه و معاد را فرود گذاشت کرده
باشند و آنکه خدا یغالی واجب الوجود
و موجود و قادر و عالم و حی و بزرگوار
و سمیع و بصیر و مدبر و قدیم و
و صادق و عادل و حکیم است و حسیه
و جوهر و عرض و حلول کننده و مختیر و
صاحب جنه و صاحب لذت و صاحب المود
محل حوادث و دین داری رضا شریک نیست
و دانند که محمد صلی الله علیه و آله است
و دین سایر انبیا منسوخ است و بعد از وی

بغیر بی تو اهد بود و او بر کافه آدمیان
بغیر است و معصوم است و دوازده امام
از علی با مهدی علیهم السلام همه امام و
معصومند و معاد که عبارتست از احوال
قیامت چون بعث و حشر و نشر و حساب
و کتاب و صراط و میزان و ثواب و عقاب
و سایر امور که بغیر صلوات علیهم السلام
خبر داده شده است و وقوع بی بدولیکن
بر سبیل تقلید داند نه بر سبیل دلیل
آیا کافر است یا مؤمن یا ناسق در جواب
که معتقد بچون بر سبیل تقلید کافر است
بواسطه ضایع کردن ایندن او معصوم را

و فرقی

و فرقی نیست در ضایع کردن ایندن او و آنچه خود را
از معرفه در آنکه معتقد خلاف حق باشد
چون سایر کفار و در آن که شک داشته
باشد نه معتقد حق باشد و معتقد خلاف
خرد و آنکه مفسد باشد و نه معتقد خلاف
حق و در آنکه مفسد باشد در معارف
و از علما و غیر هم شنیده باشد و اعتقاد
کرده باشد زیرا که در همه حال بر و صادق است
که معتقد را ترک کرد و او کافر است زیرا که
اخلال و فساد داشت اینها همه کفر است و
علامه حلی رضوان الله علیه در باب جاد و غیره
مختصر صباح مستجد فضل الصحیح

که هر کس اصول دین را بدلیل نداند گوید پس
 تقلید داند از زوره مومنان بیرون ^{سازد} و چون
 گفتم مستحق عتاب دایمست ^{کس} و چون بر
 از مکلفین واجب عینی بود که هر مسئله از میان
 اصول دین را بدلیل نداند که دفع شکوک
 و شبهه نتواند زیرا که دفع شکوک و شبهه ^{جدا}
 گفای است فقیر مرصوف الحسب فی المآثر ^ک
 الساروی و فقه الله لمر اصبه مختصری
 زینت مشتمل بر دلائل اجماعی بر اصول دین
 آن آسان باشد و این مختصر را بساط العلوم
 موسوم ساخت و در ویک مقدمه است
 و پنج باب بعد از اصول دین که توحید

وعدله و بنوع و امامت و معاد است و یک
 خانه **مقدمه** بدانکه هر چه در خاطر و ذهن کسی
 در آید یا جانفت که هستی پرور است
 و نیستی پرور است و آنرا واجب
 الوجود گویند چرا که هرگز بی وجود نیست
 و وجودش از خودش است و در وجود
 خود محتاج به وجودش نیست و یاجنان آن
 که هستی و نیستی هر دو پرور است گاه
 هستی دارد و گاه نیستی و در وجود خود محتاج
 به غیر خود است و آنرا ممکن الوجود گویند
 چون آسمان و زمین و آنچه در اینهاست
 و یاجانفت که هستی پرور است و نیستی آنرا

ممنوع الوجود گویند چون کجیدن آسمان باین
بزرگی در میان تخم مرغ باین کوچکی
باب اول در توحید یعنی اعتقاد کردن
مکلف هستی ذات خدای تعالی صفات
ثبوتیه و سلبیه وی و درین باب فصلت
فصل اول در بیان وجود واجب الوجود ^{الوجود} ذوات
موجود است زیرا که اگر موجود نبود
آسمان و زمین و آنچه در آنهاست از
مکانات موجود نبود بی جبر که آنها در
وجود خود محتاج باین خود اند و غیر ممکن
الوجود واجب الوجود است چنانکه دانسته
شد **فصل دوم** در صفات ثبوتیه

بنی

یعنی صفات چند که یاق ذات خدای
تعالی است و او موصوفت بآن هشت
است **اول** آنکه قادر و مختار است یعنی
کار او باراده و اختیار اوست اگر خواهد
کند و اگر نخواهد نکند و الا عاجز بود
و در مرتبه جادات چون آب و آتش
بودی و عجز در مرتبه جادات بودن
نقص است و اخص خدای را افتاب ^{مانند} **دوم** یعنی
دانا است بجز صاحب کمال آنچه در درگاه
آدمیافت نزد او ظاهر و روشن است
الاجاهل و نادان بودی و جمل و نادانی
نقص است و اخص خدای را افتاب ^{مانند}

سیم تجی است یعنی صحت که تا دروغ را بشد
 ولاد انا و تو انا بودی **جایم** مرید است
 یعنی داناست بصحت کارها و کار
 یعنی داناست بصحت کارها و لاعالمی
چیز مدرك و سبب و بصیر است یعنی
 داناست بدیدنها و شنیدنها و نویدنها
 و در شبها و لاعالم بودی **شیر** قدیم است یعنی
 هستی او را اونیست و ازلت یعنی
 هستی او را انتها نیست و باقیست یعنی
 هستی او را بقا و استمرار است و **سنگ**
 است یعنی بینی را بر بینی او را نیست
 ولاد انا کای سنی دانی کای

و شنیدنها و نویدنها
 اندیست و ابدیست یعنی هستی او را

نیستی

نیستی پس ممکن الوجود بودی و واجب الوجود
 بودی **مفتم** منکله است یعنی سخن آفریننده
 در اجسام جامد چنانکه در درخت نیون
 سخن آفرید که موسی علیه السلام سخن
 گفت و لانا در بودی **ششم** صادق است
 یعنی سخنهایش از وعده و وعید همه
 ولاد دروغ کوی و ناقص بودی **فصل سیم**
 در صفات سلبيه یعنی صفاتی که لاقا
 خدای خالی نیست و ذات او از آن
 منزوع است و آن هفت است **اول** آنکه
 خدای خالی مرکب نیست یعنی جان نیست
 که او را اجزای باشند و آن پیدا شود

والا بعد از آنکه اجزا بهم می شود و بهم نزدیک
کرده شود و آلا در وجود خود محتاج به غیر
خود که آن اجزای اوست بودی پس ممکن
الوجود بودی و واجب الوجود نبود
دویم نسبت جان که مجسمه می گویند
یعنی جان نسبت که درازی و پستی و
کنگی داشته باشد و لا مرکب بود
و جوهر نیست و جوهر ممکن الوجودی را گویند
که در وجود خود محتاج به چیزی نباشد
که در و در آید و حلول کند و آلا واجب
الوجود نبود و عرض نیست و عرض
آن ممکن الوجودی را گویند که در وجود خود

محتاج

محتاج به چیزی نباشد که در و در آید و حلول کند
کنند و لا واجب الوجود نبود و عرض
نیست و عرض آن ممکن الوجودی را گویند
که در وجود خود محتاج به چیزی نباشد
که در و در آید و حلول کند بخلاف
جوهر چون سفیدی و سیاهی و زردی
و شیرینی و لا واجب الوجودی و در حل
نیست یعنی حلول روی روایت و حلول
است که چیزی قائم باشد بجزی بر سبیل
بنوعیه و لا واجب الوجودی و آنچه می گویند
میگویند که خدای تعالی در در و در آید
حلول میکند که خدای تعالی در در و در آید

نصاری گویند

حلول کرده اگر مراد این معنی است باطل و
نام معقولست و اگر مراد چیزی دیگر است
بغی اثباتش بعد از تصور معنی ممکن است
و متعین نیست یعنی در مکان نیست چنانکه
جستجه میگویند که ^{تشنه} ~~در~~ ^{در} ~~مکان~~ ^{مکان} نیست
است و الاجسام بودی و در ^{جهت} ~~جهت~~ ^{جهت}
یعنی در طرف نیست چنانکه ^{میگویند} ~~میگویند~~ ^{میگویند}
که در طرف بالاست و الاجسام بودی با
جسمانی چون اعراض و عکس و عجب از
عوام کالانعام که با دعوی امان گاه ^{میگویند} ~~میگویند~~ ^{میگویند}
باین کلمه کفر گویان کرد بده میگویند که خدا
تعالی در بالای سراسر است میدانند که چنین
و چنان زکرم و لذت مزاحیه

والله

و همچنین مذنب کرامیه که بحدوث صفات
خدای تعالی قایلند مثل متکلم بودن و شنوا
دیدنا و آفریننده و دانا بودن باطل است
بالتجهد حادث است تعلق آن صفات
نه صفات **جبار** بدین نیست و بدین
چشم او تعلق نمیکردند در دنیا و نه
در آخرت و لجه اشاعره میگویند که خدا
را در آخرت می بینند غلط است **و خلاق**
جمیع عفتلا است زیرا که اگر بدین بودی
در جهت بودی **بخت** واحد است یعنی یکیت
و او را شریک و نظیر و مثل و مات نیست یکدای
بی مناست چنانکه فرمود **اتما الهک الله**

ششم معانی و احوال برور اینست **شبه**
 اشاعه میگویند که خدای تعالی را معانی
 جداست که فایر بدانند که صد در افعال
 از وساطت آنهاست مثل قدرت و علم
 و حیات و اراده و کلام و سمع و بصر
 و آنچه بعضی از مشایخ معتزله ابوالکلام
 میگویند که خدا را پنج احوال است که در ^{سطح}
 است در میان موجود و معدوم **ممثل**
 عالم بودن و فاعل بودن و حی بودن و
 موجود بودن و خدا بودن باطلت زیرا
 که اگر خدای تعالی در صفات خود محتاج
 بعین باشد در ذات نیز محتاج **معدوم**

اینست نام در هر دو مورد و در هر دو مورد

بود چرا که صفاتش عین ذاتش است و
 محتاج بعین ممکن الوجود است **مفتم** عینی است
 و محتاج بعین خود نیست نه در ذات و نه در
 صفات اما در ذات زیرا که اگر در ذات
 محتاج بعین بودی ممکن الوجود بودی اما در صفات
 زیرا که او با ما نمانی از ذات مفدر است
 چرا که اگر چیزی از ذاتش را غیر او بودی پس
 آن صفت در وجود خود محتاج با غیر بودی
 و وجود خدای پان صفت محال بودی
 و وجودش موقوف بر آن غیر بودی پس ممکن
 الوجود بودی **باب دوم** در بیان عدل و عدل
 آنست که مکلف اعتقاد کند بدل که کارها

خدا هم حسن است یعنی خوبت و مشتمل
بر حکمت و مصلحت است و افعال ایشانه
مستوره است از کار بد و ظل واجب نیرساند
و درین باب یک مقدمه است و پنج مسئله
اما بدانکه هر فعلی که از کسی صادر می شود
اگر آنکس بخیر آن فعل مستحق مذمت نمی شود
ز در اهل عفت آن فعل را حرام و قبیح
یعنی بد گویند مثل دروغ و خیانت
و ظلم و ماستان و آنچه آن فعل مستحق
مدح شود و بزرگ آن مستحق مذمت
آن فعل را واجب خواستند چون صلوة
و عدل و رد امانت و امثال آن و اگر آن

فعل

فعل مستحق مدح شود و بزرگ آن مستحق
مذمت نشود آن فعل مستحق مدح نشود
و بزرگ آن مستحق مذمت نشود آن فعل
را مندوب خوانند چون احسان و خیر
کردن و عیادت آن و اگر آن فعل مستحق مذمت
نشود و بزرگ آن مستحق مدح نشود آن را
مکروه گویند مثل طعام خوردن در ازار
و در پیش مردم ایستاده بول کردن و مانند
آن و اگر آن فعل مستحق مدح شود و
نه مستحق ذم آن را مباح گویند چون چری
که واجب و سنت حرام و مکروه نباشد
مثل خوردن میوه حلال یا چغندر که لذت

و مانند آن و مخفی نیست که عقل حکم میکند
بر حسن بعضی از افعال مثل عدل و احسان
و قبح بعضی از آن مثل حیانت و دروغ
پی فایده و خلف وعده و مانند آن و از اینجهت
است که آنانی که بشرع اقرار ندارند چون
ملاحده و دهریچکد بر حسن و قبح و بعضی
از افعال میگویند **اول** خدای تعالی
حکیمست یعنی درست کار و درست گفتار
است و افعال وی همه حسن است و فعل
قبح یعنی بیچون ظلم و دروغ و خلف
وعده و مانند آن از وی صادر نمی شود
و ظل واجب میکند و واجب در اینجا

^{مکمل}
ند بعضی است که در عقیده گذشت بلکه بعضی
آفت که آنچه با تو حکمت اوست چون فرستادن
بیمبران و ثواب دادن مطیعان و وفا
کردن بوعدها آنرا میکند و خلاف آن نمی کند
و الا نشاءت بنوعی میسر آن ممکن نمیشود
چون دانسته شد که فعل قبح نمی کند
اراده آن و امر بر آن و ترک اراده حسن و قبحی
اخرن و اخلال نمی کند چرا که اینها همه
فایده است **مقدمه دوم** هر کاری که خدای تعالی
میکند بجهت عجز و حکمت است و لا اعتبار
بودی و از آنست که فرمود و ما خلقنا السماء
و الارض و ما بینهما باط لا و از عجز و حکمت

راجح خدای تعالی میشود بلکه **بجز او راجح**
 شود زیرا که وی غیبی است در ذات و در صفات
 جانانه دانسته شد و این عرض که **راجح**
 اصرا آن عزیزیت زیرا که قبیح است
 از باب فعل کسی که طعام زود آورد
 یکی آورد که تناول کن بلکه عرض نعم و نایده
 اوست **سوره بقره** تکلیف بندگان بر عوایب
 و مکروهات شرعیة واجبیت و لایحکمت
 خدای تعالی است چرا که خلق شر و است
 میل به سباج و نفور از حسن و تکلیف آوردن
 ایشان بترك و قبیح و از کتاب حسن اغراض
 و خیر و نسیحت و جهنم تکلیف تعرض

بنو اب

بنو اب **سوره بقره** چون عرض از این پیش از این
 جز طاعت نیست جانانه فرموده و **مخالفت**
 لجن و لافز الی بعد دون بر لطف واجب
 باشند زیرا که لطف آفت که بنده را توبه
 گرداند بطاعت و دور کرد اندام عصیت
 و او را از قدرت و اختیار بیرون برد و **الانسان**
 عرض بودی **سوره بقره** اعمال بندگان خیر
 و شر همه از ایشان صادر می شود و باراده
 و اختیار ایشانست و آنچه اشاعه میگویند
 که از خداست و بنده را قدرت و اختیار
 نیست خلاف بدیهی عقل است زیرا که اگر
 اعمال ما همه بی اختیار بودی باستی که فرق

در اعمال خود تمام و حال که هر کس با بداهه توفیق

میان دو حرکت اختیاری و اضطراری ^{است مثل}
حرکت دست زغنه دارد که از روی بی اختیاری
است و تحریک دست با اختیار خود ایضا
خود کردن و دیگر بر اعداب کردن ^{طند}
صیح و فعل بیخ است **ببرم** در بیان
بنوه بودن آدمی است فرستاده شده از
جانب خدای جلق و در بز اب یازده سله
است **اول** فرستادن چمبران و ^{حسب}
ریز که لطف است و لطف چنانکه گذشت
بر خدای تعالی واجب است **دوم** واجب است
که بفر معصوم باشند اگر گناهان ^{کبیره}
و ضعیفه از روی عمل و سهو و بعد از

تبع

بنوه و نیز از بنوت ار اولی الامر ^{عصمت}
صفت که خدای تعالی از لطف به سنده
خود میدهد تا آن سنده میل و قصد
نکند بفعل معصیت و ترک طاعت ^{میرا}
که اگر معصوم نباشد اعما در اخبار او
و نهی و وعده و وعید روی نماید و کسی او را
نمکین نکند و با قوال و افعال وی ^{تفاهت}
و از دل های مردم ساقط و بیت کرد
و آنچه از خدای تعالی چرخد صد مقبول
نیفتد پس فرستادن او عیث شود و ^{عیث}
آنچه از مخالفان میکوسید که بغیر آن
بر فعل معصیت و ترک طاعت ^{ببینند} قادر

سینه

غلط است و لا تو اب نداشتندی **سوم**
واجبت که بجای هر در کمال عقل و
دینگی و قوه رای باشند و لا مردم در
مناجحتش راغب نشند ندی **چهارم** فراموش
کار نباشد و لا اعتماد بروی نماید
پنجم واجبت که مبرا باشند از عیوب که
طبیاع از آن نفرت کند مثل دنا استیاء
و درستی و غلظت و امراض
منافز طبیاع مثل بصر و حیرت و ملل البول
و غیر آن ارتفاع خلطی چون کج خلطی و بد
و خبیلی و امثال آن و از رزایل بعضی چون
صفت حیانت و حجامت و امثال آن

از امور

از امور خستید مبرا باشند و لا آنانی که ازین
عیوب مبرا بود ندی تابع او نشدند
ششم واجبت که بیغم از امت خود
افضل باشند و در میان امت او تبارز
و مساوی و نیز نباشند و اگر نه نقدیم
بر فاضل و ترجیح بلام حرج لازم آمدی
و نیز آن افضل و مساوی مطیع و مفید
وی نشدند بی آنکه در میان خود
کالاغام مشهور دارد از سختیها
که باعث تفصیل امیرالمؤمنین علی السلام
بر بیغم بر صلوات الله علیه بر ابری
تصرفت بلخیرت غلط است

هفتم بیخبران فاضل تر از ملائکه آنجا که
فرمود آن الله اصطفی آدم و نوحا و آل
ابراهیم و آل عمران علی العالمین **هشتم**
طریق شناختن صدق در دعوی
بیمبری ظهور معجزه است و در دست
او معجزه جبرئیت که معناد آدمیان
نباستند و مطابق دعوی باشند زیرا که
اطهار معجزه در دست او دلیل تصدیق
خداست او را در دعوی او **نهم**
بیمبر ما محمد صلی الله علیه و آله است زیرا
دعوی کورد و موافق دعوی خود معجزه نمود
و آن فراموش و باقی امور خارق عادت

نیم
که

که جمله اشجود تو از رسیده است که
چه تفصیلات از احادیث و این امور در
تواریخ مسطور است بجای قصر رسیم
و اسفند پار و حزمه آنها را بخوانند
و بشنوند تا بداند **دهم** بیمبران از
آدم تا حضرت ختی پناه هم حق بودند
و آنچه از خدای تعالی شان بخلقان آور
دند همه صدقت و در این ایشان
مسنوخ است و چون احکام الله ^{جهت} باج
و مصالح اشجود اوقات و اشخاص
مختلف می شود پس نسخ احکام شرعی
ببیمبران نیز تابع مصالح باشد پس

که بود یا نملعون در ابطال نبوت
حضرت محمد صلی الله علیه و آله که اگر درین
موتی متضمن مفسده بود اعمال آن شیخ
بود و اگر متضمن مفسده نبود رفع فحش آن
شیخ بود باطل و نامعقولست خواهیم
گفت در جواب ایشان که درین موتی ^{بسیات}
زمان او و امتان او متضمن مفسده
نمود اعمال نمود و نسبت بزمان تبیی
امتان او مفسده بود مرفوع و مینوخ
شد و از آنست که حرام شده است
بر نوح بعضی از آن چیزها که حلال بود
بر یغبران پس از نوح چنانکه در توره

مثلاً در زمان نوح

ت

است که خدای تعالی فرمود آدم و حوا
که حلال کردم بر شما هر دانه که بر روی ^{زمینست}
و حرام کردم بر نوح بعضی از حیوانات
را و واجب ساخت خان را فی الفور
بغیر بران متاخر از نوح و بخیر کرده
بود تاخیر از نوح حرام کرده بود
جمع میباید و خواهد در رجعت در غیر
موت علی السلام و یغبر ما صلی الله
اباحت کرده بود در شریعت آدم و
نوح و مظایر آن بسیار است **یا محمد**
آیات در روایات دلالت دارد بر آن
بغیر ما صلی الله علیه و آله و سلم و شیخ

است بر جمع آدمیان و پریان از آیات
آیه و ما ارسلناك الا كآفة للناس وآیه
قل يا ايها الذين آمنوا اتى رسول الله
عليكم جميعا وآيه قل اتى الله
استمع من الذين اجترأوا آية وآية
ليظهره على الدين كله واما رواية
پنجاه است و از جمله است روا
بعثت الاسود والاحمر **باب چهارم در نماز**
بدانکه امامت عبارت است از ریاست
عامه در امور دین و دنیا بر سبیل
نیابت بحکم و دین بایش
مسئله است **اول** رضا امام و حسین

آن بر خدای تعالی واجبست زیرا که امامت
لطف است چنانکه در بقوة گذشت زیرا که
بر سر مردم مهتر و حاکم باشد و بفرستد
تعالی و رسول او را مکنده مردم را بطاعت
و منع کند از معصیت و محافظت نماید بدین
خدای تعالی و شریعت پیغمبر از تعبیر
و تبدیل و زیاده و نقصان و مرجع ایشان
باشند در مشکلات و مفضلان و
تابع و قضا یا البته آن مردم بطاعت
نزدیکتر از معصیت دورتر خواهند
بود **دویم** واجبست که امام معصوم باشد
از کناهان کبیره و صغیره از زوی عمده

وسه پیش از امامت و بعد از امامت
از اول عمر تا آخر عمر و لا اعناد بر احوال
و افعال او نماید و از دلها بی
مردم ساقط و بیت کسبی و نیز باید که
مستزه باشد از عیو ج خلقی و خلقی
و نقابص عملی چنانکه در بحث نبوة
گذشت **سیوم** امام بی باید که افضل
از رعیت خود باشد در جمیع کالات
مثل علم و زهد و تقوی و محامد
و کرم و امثال آن و در میان رعیت
او فاضلتر از او و مساوی او ^{نبیند} نبیند
و لا تقبیل مفضول بر فاضل

و رجح

و رجح بلا صرح لازم آید بی و از
انت که فرود آمدن بی الی الحق
احتی ان یتبع امن لایهدی الا
ان یهدی **جہارم** امام بی باید
که بنصر خدا باشد زیرا که عصمت
چنانکه گذشت در امامت شرط
است و عصمت مخفیست ظاهر شود
الا با اعلام خدای تعالی بی لازم باشد
له بنصر خدا باشد نه مجرد دعوی
امامت و خروج چنانکه زید می گویند
و نه میراث چنانکه عباس می گویند
و نه باقتناع چنانکه ستینه می گویند

وضحدا را از ان قریبه و حدیث پیمبر
و قول امام متابع دعوی امامت با اظهار
معنی معلوم میتوان کرد **در پنجم** امام
حجی بعد از حضرت پیمبر و احمد صلی الله
علیه و آله و سلم بلا اضاحت
امیر المؤمنین علی از اوطالب است زیرا
که او اضل بود از دیگران و او
معصوم بود نه دیگران و قرآن در حق او
نازل شد نه در حق دیگران و از
آجمله است **آبِدْ اَمَّا و لَكُمْ اللهُ سَوَّلَه**
وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ
وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ بِالْعَوْنِ

از

و این اوصاف با تاق منسب در غیر
علی علیه السلام نبود و رض پیمبر در
او واقع شدند در شان دیگران
و از آجمله است حدیث **سَلَّمُوا عَلَيَّ**
بِأَمْرَةِ الْمُؤْمِنِينَ وَأَنْتَ الْخَلِيفَةُ بَعْدِي
و از آجمله است حدیث غدیر متواتر
حدیث **مُتَرَلَّتْ مَتَوَاتِرٌ شَمَّ** امام حجی
بعد از امیر المؤمنین علی بن ابی طالب
علیه السلام پیروی امام حسن است
و بعد از وی برادر وی امام حسین و
بعد از وی پیروی علی بن الحسین است
و بعد از وی پیروی امام محمد باقر است

وبعد از وی پیروی امام جعفر است
است و بعد از وی پیروی امام موسی
کاظم است و بعد از وی پیروی
ابن موسی الرضا است و بعد از وی
پیروی امام محمد تقی است و بعد از
وی پیروی امام حسن عسکری است
و بعد از وی پیروی صاحب العصر و الزمان
صلواته الله علیه و علیهم اجمعین بر الله
در امامت شرط است و غیر از ایشان
کسی دیگر با اتفاق معصوم نبود بل امامت
حق ایشان باشد نه خود دیگران
و دلیل آنکه پیغمبر صلی الله علیه و آله

پیروی از امام است

نص

نص کرد بر امامت ایشان و هر که از ایشان
پیروی کند بر امامت دیگری اما نص
حضرت پیغمبر صلی الله علیه و آله بر
ایشان آنست که آنحضرت اشاره کرد
با امام حسین و فرمود ابو صفیاء امام
ابن امام اخو امام ابواجمه تسعة تسعم
فایمهم یعنی این پسر من امام است و برادر
امام است و پدر نه امام است و زخم ایشان
قایم ایشانست یعنی خواص بودند تا
قیامت دیگر آنکه ابن عباس روایت
کرده از حضرت پیغمبر صلی الله علیه و آله
که آنحضرت فرمود که خلفای من و اوصیاء

عمر بن عبدالمطلب
سرور است

من بختای خدا بی عباد از خود داده
انداول ایشان برادر منست و آخر ایشان
فرزند منست گفت با رسول الله برادر تو گفت
گفت علی بن ابی طالب گفت فرزند تو گفتم
گفت مهدی مادی که پر خواهد کرد
رویی من را از عدل جهانند برگزیده بوده
باشند از ظلمت بر گشت چون آن کسی که
مرا بچو بچو فرستاد که اراز دنیا
ماند مگر یک روز هر آید خدای
غالی از روز را دراز کرد اندامی روز آید
فرزند من مهدی بن محمد علی السلام
فرود آید و بویاقند تا کند و عازم گذارد

نین
ورو

در روشن شود زمین از نور پروردگار و
برسد بادشاهی وی به شرف تا به عرب
و دیگر روایت که جبرئیل امین
در رسد و لوحی از بهشت بیاورد و در آن
لوح نام ائمه اشاعش بود و بر تیب و طیب
دیگر حدیث جذیبت و امثال
این روایات در کتب موالف و مخالف
بسیار است و اما نظر هر یک از ائمه ^{مبین}
علیهم السلام بر امامت دیگری که بعد
از امام خواست بودن و در روایات
مذکوراه تفصیل و حال آنکه آن
روایات مجمل است که هر مانی در

در محل وفات خود فرزندان خود بنام
و اصحاب و شیعیان خود را میطلبند
و چون همه جمع می‌شدند بحضور ایشان
نصر میگردند بر آنکه بعد از وی امام
خواست بودن و آنجا عهده را گواهی میکنند
بر آن نصر و این رساله محفل ذکر آنست
دلیل دیگر آنکه هر يك از ایشان افضل
اهل زمان خود بودند و هر که افضل
باشند امامت حق اوست محفل
ذکر اینها در کتب تواریخست بجای
شاهنامه و قصه حمزه آهنگار شدند
و بشنوند و دیگر آنکه هر يك از ایشان

با دعوی امامت معجز نمودند پس در کتب
صادق باشند در تقاسیر این علم خود
داری نگرده اند رجوع بکتاب کنند
هفتم چون امامت لطف است و لطف
بر خدای تعالی واجبست در همه ارضه
و غیر از حضرت صاحب الزمان امام
دیگر نیست و بیغیر حضرت علی علیه
واله از بقای او جز داده بر صاحب
الزمان علیه السلام زنده و باقیست
و خواص بود تا بک مکلف در روی
نشین خواهد بود و در آن محفل
استعدافت هر کله در آن زمان بوده

اند و هستند و فقیر مرتضیٰ الحسینی
انشاء الله تعالی رساله منفرد
امامت خواهم نوشت تا معلوم شود
که تا آنی که غیر از ائمه معصومین دعوی
امامت میکرده اند بر باطل بود اند
باب پنجم بیان معاد معاد آنست که
خدای تعالی در آخرت مردگان را زنده
کرد اند و ارواح را با بدن بارزند
بعد از مفارقت در روز قیامت و این
معاد را معاد بلذی خوانند و درین
باب چندم است **مسئله اول**
بدانکه معاد بلذی حق است

و از ضروریات دین میباشد و ملل
جمع انبیا مشتملت بر وجود اعتقاد باین
معاد و هر که منکر این معاد باشد چون
دختریه و ملاحده و مانند ایشان کافران
و این مسئله احتیاج بلبس ندارد **مسئله دوم**
سوال منکر و نیکر و عذاب قبر
عاصیا را و خسر و فخر و حساب و کتاب
و رسیدن نامهای اعمال کفنان
از زمین و شمال و صراط و میزان
و بهشت و دوزخ و ثواب و عقاب
و غیر آن از احوال آخرت چه نیست
زیرا که اینها همه ممکن است و خدای تعالی

برین

قادر است بر همه ممکنات و بی همه چها در
 القول برفع اینها خبر داده پس خوبانند
 مسئله سیم **مکلف** که بکفر از دنیا بیرون
 رود مستحق عقاب بود و مختلف در رنج
 بماند و عقاب ضرورت با امانت که
 مکلف که با ایمان از دنیا بیرون رود
 اگر متراجم کماهان کبیره و ضعیفه
 باشد مستحق ثواب باشد مختلف است
 بماند و ثواب تعیین ناقصیم و ابله
 مکلف مستحق ان باشد بجهت ایمان و
 طاعت و اگر گناه کبیره و ضعیفه کرده
 در باشد اما با توبه از دنیا بیرون رود

در حق
 اگر متراجم
 کماهان کبیره
 و ضعیفه
 باشد
 مستحق
 ثواب
 باشد
 مختلف
 است

باشد یعنی در اشفاعت کند با حق سبحانه
 و تعالی از فضل و کرم خود کماهان او را
 عفو کند انکس نیز بسبب ایمان مستحق ثواب
 باشد و مختلف در بهشت بماند و اگر
 هیچ یک از این سه امر واقع نشود مستحق
 عقاب باشد بسبب کماهان و مستحق ثواب
 نیز باشد بسبب ایمان و اعمال صالح
 و چون اجاب طاطال است و ثواب دایم
 است اول او را بعد از کماهان و بی
 عقاب گشت و بعد از ان او را در بهشت
 در او زند بسبب ایمان و اعتقاد است

واعمال صالح که داشت اما میباید دانست
که گناهی که غیر حق خدا باشد مثل
خون ناحی و ظلم و غضب اموال و
دشنام دادن و فحش بر مردم گفتن
و عیب مردم کردن و یا ستاد از انتفاع
و عیب می نماند و بنوبه تنها زایل نمیشود
بکه در دنیا ادا باشد کرد یا حلالی
باید طلبید و اگر اصلاح در دنیا
ادا نکند و صلاهی حاصل نشود و در
آخرت عوص میاید **مسئله** چهارم توبه کردن
از گناهان واجب است چنانکه فرمود و
توبوا الى الله توبة نصوحا و توبه

آیت

آیت که ذک معصیت کنوار کرد حاجت
پشیمان شود و وصل کند که هر کس معصیت
کند **حاشیه** رواست از اهل بیت علیهم
السلام که چون مومن را روان برسد
رسد شیطان علیه اللغه در آن
حالت نزدیک وی آید و بر او سوز
کند که تا شاید که بر او ایمان بود
بسر مومنین نه **مسئله** در آن حالت
از شتر او ایمن باشد باید که هر چه
دشنام اگر خواند و اگر نه آنچه مقدر
باشد این اعتقاد است را که مذکور
شد بدل بگذارد و بعد از آن **مسئله**

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

١٩٠

أَلْفَمُ بِالْحَمْدِ الرَّامِي إِلَى وَجْهِكَ
بَيْنِي وَبَيْنَ النَّاسِ هِيَ دَائِمَةٌ
سَيُؤْتِيكَ بِهَا وَتَدْرُسُ بِهَا كَيْفَ تَقُولُ
لَوْ دَرَيْتَ بِفَرْقَةِ عَلِيٍّ وَتَمَّتْ حَتَّى
تُؤْتِيَ بِحَقِّكَ بِالْحَمْدِ الرَّامِي
لِيَا صِلَاةَ الْخَيْرِ الْخَيْرِ

١٥٣٢

انقضاء اللغات
سنة ١٢٣٣
١٢٣٣

12ff

